

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 34 korona.
Egy hátra 3 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 38 korona.
Egy hátra 3 korona.

HIRDETÉSEK.

3-hetes polt sor egy sor 30 fill.
minden sorvezetési 15 fill.

Nyitási sor 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemen

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 152.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Réserve-

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, augusztus 29.

Mal számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Az aradi Westinghouse-gyár.
Arad leggyorsabb polgárai.
Törvényellenes szabályrendelet.
Beteg a király.
Szerbia forrong.
A priváta.
Westinghouse-gyár.
Fehér király — fekete herceg.
Lassan a testtel...
A szanatóriumi titok.
A huszárszázas drámája.
Halott, aki él.
Katonák életveszedelemében.
Képviselő és szerkesztő afférja.
Urindok cselédruhában.
Tárcs: Az öreg ur regénye. Írta: Vártey Gyula.

Az aradi Westinghouse-gyár.

Elmondta: Papp Géza dr.

Több mint egy esztendővel ezelőtt ismerkedtem meg a Westinghouse gyár magyarországi képviselőivel és Drake urral, a hatalmas cég egyik legkiválóbb emberével. Első tervem az volt, hogy Nagybecskereken létesítjük a magyarországi Westinghouse gyárat és rövid idő alatt körülbelül félmillió koronás részvényjegyzésre kaptam ígéretet temesi, torontái és budapesti ismerőseimtől. Torontái geográfiai helyzete, hajózható víziutai a céget is megnyerték tervemnek s már abban a véleményben voltam, hogy sikerül megteremteti a nagybecskereki gyárat, mikor mind e terveket megbontotta Arad város közbelépése.

Arad tárgyalta a Westinghouse-gyárral, a

nagy cég pedig mindjárt felismerte azokat az előnyöket, amelyeket Arad viszonylag egy automobil-, vasuti motorkocsi- és autobus-gyárnak nyújtana. Arad forgalmi központ, székhelye a Weitzer-gyárnak, az Acsev. igazgatóságának, egy szép nívón álló vasöntödének, — mindez Nagybecskerek fölött jelentékeny forgalmi és kényelmi előnyt biztosít neki. Aradnak már most is vannak autbuszai, amelyek megtekintésére — pláne ha ugyan csak Aradon gyártani is fogják azokat — a szomszédos megyékből, sőt messzebb vidékekről is sokan fognak Aradra jönni. A cégnek pedig egyik főcélja az is, hogy az autbuszközlekedésnek teret hódítson; Aradról ez most már könnyebb lesz, mint akár Nagybecskerekről, akár más városból.

Ezek az előnyök vitték rá a céget az aradi gyár alapítás gondolatára. De ugyan csak felismertem ezeket az előnyöket én is s felismerték azok is, akik eddig a nagybecskereki tervet támogatták. Beleegyezésüket és részvényjegyzésüket adták tehát az aradi gyáralapításhoz, mert ártették annak nagy létjogosultságát. Így történt, hogy nálam Arad városának 300.000 koronás jegyzésével együtt immár 900.000 korona összegű részvényjegyzés van az aradi gyárra. A hiányzó 200.000 koronából 140 000 re már garancián van, úgy, hogy tulajdonképpen csak hatvanezer koronányi aláírás hiányzik. Ugy szeretném, hogy ezt a 60 000 koronát Arad város polgárai jegyezzék; forcsának találnám ugyanis, hogy egy hatalmas, szép-

jövőjü aradi gyár létesítéséhez az egyes aradi polgárok külön ne járuljanak hozzá. De meg vagyok győződve arról, hogyha ezt a 60,000 koronát aradiak nem is jegyzik, máshol meg lehet ezt szerezni. Erre vonatkozólag is vannak már garanciáim.

Pénzügyi akadályai nincsenek tehát az aradi gyáralapításnak. De nincsenek másféle akadályai sem. Hogy eddigelé nem történt meg az alakulás, annak három oka van. Egyik a nagybecskereki gyár terve, mely rövid ideig rivalisa volt az aradi kísérleteknek. Másik és ebből folyó ok az, hogy én magam is, mikor már a nagybecskereki tervet elejtettük, csak későn — júliusban és augusztusban — kezdtem hozzá az aláírások gyűjtéséhez. Végül okozója volt a késedelemnek az is, hogy Drake, aki az egész akciónak lelke s kinek az aradi alakuló gyűlésen is jelen kell lenni, Amerikában volt és csak szeptember elején jöhet el Budapestre. Most már mind e három akadályozó ok megszűnt: szeptember hónapban megtörténhetik — és minden bizonyosság szerint meg is fog történni — az aradi részvénytársaság megalakulása, már az idén megkezdődnek a földmunkálatok, jövő évben pedig felépül a gyár is, melyet a Westinghouse cég még a jövő év folyamán üzembe akar helyezni.

A Westinghouse cég vállalta azt a kötelezettséget, hogy Magyarország, Ausztria és a Balkán területéről érkező rendeléseket az aradi gyárból elégíti ki mindazokból a cikkekből, melyeket az aradi gyár

Az öreg ur regénye.

Írta: Vártey Gyula.

— Hát csakugyan volt Dani bácsi neked is regényed? Hiszen úgy beszélés mindig a szerelemről, mint valami mélységesen megvetendő hülyeségről.

— Persze, hogy úgy! Minden vén számar agglégény így beszél. Mert vagy adunk neki a claustrum, aki nem akart megnősülni, vagy ki kell magunkat neveltetnünk, amiért hogy nem tudunk megnősülni. Hát én inkább adom a claustrum. Hanem most elfogott valami összeintésgel vizsketeg és elmondom a regényemet. Már csak azért, hogy tanulj belőle. Mert úgy sejtem, egy dűlön járunk. Van valami hasonlóság a kétünk története között, nem szeretném, rád való tekintetből, ha a te történeted vége is olyan lenne, mint az enyém. Fejess te be más kép a te történetedet. Legyen neked több eszed, mint nekem volt. És több, vagy jobb szíved. Mert a legnagyobb komlisság, meg nem tudni érteni azt, aki a lelkével beszél hozzánk.

— Halljuk a regényt, Dani bácsi.

— Ácsi! Eddig add ide a dehányomat, a gyufát is, így ni; most már diskurálhatunk... Harminc év előtti dolog. Harminc éves voltam akkor, a legszebb korban; szép állásban, szolgabíró voltam a vármegyében. Biztatott is mindenki a házasságra. De nekem bizony csepp kedvem se volt hozzá. Lehet, hogy azért, mert egy csomó

olcsó diadalom nagyon elkényeztetett. Egy kicsi szentelen, egy kicsi erőszakos s ami fő, vakmerő voltam és ez imponált sok nőnek. Persze, akinek nem imponált, azt ott hagytam, úgy hogy lassanként a tisztességes nőktől teljesen visszahúzódtam, hanem egyszerű mégis utolért a nemezis. Beleszerettem egy édes, fiatal fehér lelkű lányba. Mennyi verset, meg szerelmes levelet írkáltam hozzá! Ő ugyan sose látta azokat, mert büszkébbé tettek a léha diadalok, semhogy még az ő szerelmére is könyörögni tudtam volna. Azt hittem, hogy neki is közelességre előttem meghódolni. Ha szeret: majd megmondja. S hogy azután nem mondta meg, szívemben a szerelem helyét a bosszú foglalta el. Majd megmutatom én neki, hogy sírva jár még utánam! S elkezdtem másnak kurlálni. Ugyannak, akinek eredményével lehetett. S úgy csináltam ki, hogy egy mulatságon ő is tanuja volt annak, akaratát ellenére, általam kiesztelt véletlenségből, mikor azt a másikat a leglángolóbb vallomásokkal árasztottam el.

Csakhogy ez a nemes bosszú visszafelé sült el. Ahelyett, hogy hozzám térítette volna, hát ezután formálisan gyűlölt engem; én meg egyre jobban belundultam nála. Most már csak egy jó szava lett volna hozzám, a lábaim előtt hevertem volna, csakhogy nem volt ám jó szava.

Hideg, szinte gyűlöletesen hideg volt hozzám s hidegsége természetesen csak még jobban forralta véretemet. Ezentem, hogy szeret, hiszen a palástolt szerelmet a mutatót gyűlöle-

ten at is kiérzi az ember, az igazi szerelemnek meg van a maga ismeretű jele, akár az igazi aranynak vagy gyémántnak.

Szeretett, de amellott büszke volt. Lehet, hogy eleintén azt hitte, hogy a hidegségével imponál nékem, de az is lehet, hogy később kimutatta volna a szerelmét, ha fel nem dühösítem azaz az én ostoba bosszútervemmel, aminek a beteljeséséül azután elkövettem a legnagyobb ostobaságot, a szerelem elleni legnagyobb bűnt.

Gyönyörű nyári délután volt és én látogatába mentem hozzájuk. Jóformán nem is beszéltem hozzájuk és azért nap nap után ott ültem nálor. Nem tudtam magamnak parancsolni; a vágy odikergtetett, minden nap kellett látnom. Senki se volt otthon rajta kívül. Eleintén be sem akart érezteni. De azután büszkén azt mondta:

— Bészsztem, hogy azt ne higgye, hogy félek magától. Láthat melletttem, nekem olyan mintha senkise ülne itt.

Es akkor követtem el azt a brutalitást, melyre ha visszagondolok, a szégyentől most is arcomba fut a vér. De nem tudtam magamnak parancsolni. Közeliéletem a varázsa kényszerített, megbolondultam volna a vágytól, ha meg nem csókolom. Lázasan, szenvedélyesen beszéltem neki, hogy örültem szeretem s hogy egy vágyam, hogy a feleségem legyen. Gunyosan kikacagott. Erre felugrottam s minden szenvedélyes tiltakozása ellenére, magamhoz öleltem, megcsókoltam.

készít. Készíteni fog pedig az aradi gyár vasuti motorkocsikat, autobuszokat, kondenzátorokat és luxus-automobiloikat. Kötelezte magát a cég arra is, hogy az esetre, ha a Westinghouse-féle fékeket a Máv. a tehervonatokra is alkalmazza, fékeket is gyárt Aradon. Ez természetesen nagy befektetésekkel jár. A féken kívül a cég többi szabadalmait bármikor kész átadni az aradi gyárnak.

Ebből a rövid ismertetésből is kitűnik az aradi gyáralapításnak kiváló jelentősége. Olyan nagyjövőjű terv ez, hogy két-három kezdő év esetleges veszteségei miatt elejteni nem szabad. Két három esztendőig talán elveszti a város tőkéjének kamatait, de ezzel a veszteséggel szemben ott áll a gyár működése következtében a város indirekt adójövedelmének növekedése, az idegenforgalom emelkedése és sok más apróbb momentum mellett a döntő érv: a fényes jövő.

Arad leggazdagabb polgárai.

A legtöbb adófizetők névsora.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Folytatás: Itt közöljük azoknak a neveit, akik Aradon legtöbb adót fizetnek:

Szabó Albert kereskedő 1870 kor., Verbos Adámné és gyermekei háztulajdonosok 1868 kor., Verbos Adám és Nándor kereskedő 748 kor., Tóth József háztulajd. 1797 kor., Goldschmidt Sándor házt. 1767 kor., Vasicsk Ferenc és társai háztulajdonos 1750 kor., Di-rányi Jánosné házt. 1733 kor., Deutsch Fülöp és Aurél keresk. 1728 kor., Reisinger Zsigmondné és Sándor házt. 1696 kor., Milrovits Mór házt. 1682 kor., Hamory László házt. 1659 kor., Krenner Alajos házt. 1651 kor., Dobiaschi József és neje gyáros 1631 kor., Siengl István háztulajd. 1634 kor., Freund Fülöp keresk. 1625 kor., Zeltner Rudolf és társai keresk. 1613 kor., Urmánczy János házt. 1599 korona, Steinitzer Anna és Elek házt. 1570 kor., Mayer Miksa és neje háztulajd. 1546 kor., Müller Gyula házt. 1523 kor., Várhelyi Jacka házt. 1519 kor., Horváth Sándor házt. 1515

kor., Jollinek József kereskedő 1534 kor., Bonts Dömén és Dániel Aurél házt. 1638 korona, dr. Damian Aurél orvos 130 kor., Farkas Sándor ügyvéd 1466 kor., báró Nepcsa Elek háztulajdonos 1464 kor., Lusztig Ármin és neje háztulajdonos 1461 kor., Hirschl S. örök. háztulajdonos 1458 kor., Bojcs István földtulajdonos 1445 kor., Braun Gusztáv vendéglős 1435 kor., Marek Samu háztulajdonos 1435 kor., Wadowszky Gusztáv kereskedő 1393 kor., dr. Schwarz Jenő ügyvéd 1358 kor., Pethő László háztulajdonos 1339 kor., Ring Lajos gyógyszerész 1328 kor., Oravecz Miklós kereskedő 1325 kor., Adler Andor és Adler Samu keresk. 1325 kor., Lux Mór házt. 1299 korona, Klein B. Vilmos háztulajdonos 1280 kor., Zselénszky Róbert gróf háztulajdonos 1275 kor., Vajda István dr. ügyvéd 1275 kor., Helm Bertalan és társai háztulajdonos 1254 kor., Ottenberg Tivadar igazgató 1242 kor., Mlék Lajos dr. és neje háztulajdonos 1237 kor., Guttmann Samu kereskedő 1234 kor., Sarlot Domokos háztulajdonos 1233 kor., May János kereskedő 1213 kor., Tagányi Sándor, Halnay Andor és Guzjanr Mihály földbirtokos 1204 kor., Wolf Aladár háztulajdonos 1201 kor., Szathmáry Géza és társai 1193 kor., Lukácsy Lajos dr. ügyvéd 1086 kor., Szenes Soma kereskedő 1083 kor., Frank András háztulajdonos 1073 kor., Vaonay Gusztáv háztulajdonos 1262 kor., Lászlai Sándor és neje háztulajdonos 1172 kor., Lászlai Sándor földtulajdonos 544 kor., Kiss István örökös háztulajdonos 1171 kor., Deutsch Ignác háztulajdonos 1166 kor., Turay András háztulajdonos 1159 kor., Füst János kávé 1157 kor., Antonescu Dömén háztulajdonos 1159 kor., Gombos Gyula és neje háztulajdonos 1156 kor., Török Andor és neje háztulajdonos 1153 kor., Török Berta, Király Dossóné 1146 kor., Fodor Zsigmond és Reisinger Sándor építész 1120, Hack Frigyes és neje ács 1114 kor., Ifj. Porcay János háztulajdonos 1111 kor., Forreca Gyula háztulajdonos 1089 kor., Lusztig Andor háztulajdonos 1111 kor., Weill Alajos bádogos 1063 kor., Lukács Géza háztulajdonos 1060 kor., Halász Nándor dr. ügyvéd 1044 kor., Polányi Ferenc háztulajdonos 1028 kor., Selner József építész 1024 kor., Müller Károly ügyvéd 1010 kor., Porcia Lajos gróf és neje háztulajdonos 1010 kor., Keppel Jakab dr. orvos 1009 kor., Janich Lipót háztulajdonos

1001 kor., Kech Mórné mészáros 994 kor., Domokos József és Lajos háztulajdonos 988 kor., Assael József kereskedő 978 kor., Dobró Pál kereskedő 977 kor., Frick József kereskedő 978 kor., Müller Gyula vasszövőgyári igazgató 972 kor., Roblsek Agoston dr. ügyvéd 948 kor., Blaskovits Antal háztulajdonos 932 kor.

(Folytatjuk.)

Törvényellenes szabályrendelet.

Az aradi ipartestület a törvényhatósághoz

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28

Erdekes beadványt intézett az aradi ipartestület ma Arad város törvényhatósági bizottságához. Az ipartestület alaposan megindokolt kérvényében hivatkozik a gazdasági viszonyok terén történt nagy változásokra és azt kéri, hogy a városnak a közműves munkaadók és segédek munkarendjére vonatkozólag 1903-ban alkotott szabályrendelete, amely elavult, a fejlődést akadályozó megszorításokat tartalmaz, hatályon kívül helyeztessék. A beadvány, amelyet a törvényhatóság a szeptemberi közgyűlésen fog tárgyalni, így hangzik:

A gazdasági életben az utolsó évtized alatt történt nagy változások és fontos átalakulások azt mutatják, hogy a gazdasági érintkezéseket szabályozó jogtételek elavultak. És készteti az aradi ipartestületet, mint az iparosság képviselőre hivatott hatóságot arra, hogy a 12143—278—1903. számú szabályrendeletnek, amely a közműves munkával foglalkozó munkaadók és segédcsaládjaik munkarendjére írt az 1884. évi XVII. t. c. 140. §-a alapján Arad szab. kir. város területére alkotott, hatályon kívül helyezését kérje.

Ami említett szabályrendeletben foglalt rendelkezések a gazdasági érintkezés intenzívebbé válásával egyre fokozottabb mértékben éreztetik káros hatásukat. A gazdasági élet mozgékonyt kíván, és ez nem tűr meg oly megszorítást, amely a megkívánt modulációt megakadályozza. Így nem tűri meg azon rendelkezéseket sem, amelyek a munkaidőre és munkabérre vonatkozólag a szabad egyezkedést kizárják, mert ez a gazdasági élet fokozatos fejlődését teszi lehetetlenné; ugyanis a termelés növekedésével párhuzamosan fellépő számtalan újabb viszony, a régi szabályok keretében szorítva, megoldást nem nyer. Ezt teszi pedig az említett szabályrendelet akkor, amikor a gyakorlati szempontok félretételével meghatározza a napi munkaidőt, egy oly iparra, mint az építő ipar, ahol az ipari munka menete a természeti jelenségek folytán, amugy is erősen korlátozódik. Ez helytelen, mert ellenkezik magával az ipar természetével.

De nemcsak gazdasági szempontból káros az idézett szabályrendelet, hanem határozottan ellentétben áll a fennálló törvényes rendelkezésekkel. Az 1884. évi XVII. t. c., amely az ipar körére vonatkozó jogszabályokat tartalmazza, a munkaviszonyt a segéd és mester között a szabad egyezkedésre alapítja és a munkaidőt a felnőtt munkásokra vonatkozólag nem határozza meg, csupán azt a megkülönböztetést teszi, hogy mely idő tekintendő nappali és mely éjjeli munkaidőnek. Ezzel szemben az említett szabályrendelet, ellentétben a törvény világos intézkedésével és intencióival a munkaidőt strikte megállapítja, megvonva ezáltal egy a munkaadótól, mint a munkástól a törvényi rendelkezés által biztosított azon jogot, hogy saját

A csók után kikergetett, egy pár hónap múlva pedig jegyet váltott másra.

Mint asszonyom, egyszer találkoztam még az életben, a vasuton. Az ura vitte le Márába. Nagy beteg volt. Kínos találkozás volt ez! Vége volt már a büszkeségnek. De az életnek is. Megtört, de még mindig szép szeméből mintha azt olvastam volna ki:

— Szépen megöltük a boldogságunkat. Ostobák voltunk mind a ketten!

Fél év múlva megkaptam a gyászjelentést.

Én pedig még most is élek, ha ugyan életem lehet azt nevezni, hogy az ember minden reggel felkel, felöltözik, reggelizik, ebédel, kártyázik, vacsorázik, vadász, olvas, iszik, minden cél, minden józan ok nélkül. Minden reggel mielőtt felöltözném, azon gondolkozom, hogy tulajdonképpen minek is kelek én fel; minden este mikor lefekszem, arra, hogy nem lenne-e jobb örökre elmenni pihenni? Mert minek így céltalanul vegetálni és várni, míg kihull az utolsó fogunk és az utolsó száll hajunk is! De gyávaaságból, gyengeségből, habár halálra elkeseredve is, csak unsozok a megunt, üres életjáráj, míg az Urnak nem tetszik elszólitani.

S minden ostoba ember így jár, aki az életben elmegy az igazi szerelem mellett. Mert nincs olyan ember, akit valaki ne szeretett volna igazán, őszintén, olyan valaki, aki boldog is tette volna. Csakhogy a boldogság mellett el szoktak menni és csak vissza szok

tunk rá nézni. Akkor, amikor már későn van minden.

Vigyázz, úgy ne járj, mint én. Utánam ne gyere az ostobaságból, se büszkeségtől. Azzal kell a legóvatosabban bánni, aki szeret. Ha megbántottad őt, eredi térdre állva öle bocsánatot kérni; mert csak egy boldogság van az életben: a tiszta szerelem, az a tiszta szerelem, amelyetől évek múlva a tiszta szeretet szokott kifakadni.

Boldog, akit az életben egy valaki szeretett. S ostoba, aki ezt az egyet nem tudja meg becsúlni.

És volt, fiam, az én egyetlen regényem. Nagyon szomorú regény egye? S a legszomorúbb, hogy az egyetlen volt életemben. Ez a kudarc úgy elkeserített, hogy etől fogva az én csakugyan nem közeledtem tisztességes nőhöz. Sakinek csupa rossz asszonyom, csupa rossz leánnyal van dolga, az azután nem is gondol többé a házasságra, hanem beavanyítja magát aggiegénynek és adja a klinikust, aki gyógyulódik az élet ama legtitesebb gyönyörűségétől, amelyekben neki nem lehet soha többé része.

Aki számkivetve van a tiszta szerelem világából, mit is csinálhatna egyebet, minthogy a maga lelki piszkosságában gyógyulódik a szerelem fölött...

ipara körében munkájával szabadon rendelkeznek. A felmondási időre vonatkozólag az idézett törvény csak subordinaliter tartalmaz rendelkezéseket, ezzel dokumentálva azt, hogy a munkaviszony megszüntetésére vonatkozó megállapodások szabad egyezkedés tárgyát képezik. Ezzel ellentétben a szabályrendelet meghatározza a felmondási időt, még pedig úgy, hogy attól eltérést egyáltalában meg nem enged s így a törvény rendelkezésével ellentétbe jut.

A fentiekben előadott gazdasági követelmények és a szabályrendelet felsorolt és az itt fel nem sorolt számos törvényi rendelkezésekkel ellentétes szabályai, amelyek eddig figyelmünket elterelték és azon tény, hogy a szabályrendeletnek gyakorlati rendelkezéssel, amelyek semmi jelentőséggel nem bírnak, a mai napig, 15 év után sem hajtottak végre, illetve tartattak be, bizonyítja ezen szabályrendelet kifogásolható, felesleges, sőt káros létét, amelyet közérdekből feltétlenül hatályon kívül kell helyezni, hacsak fenntartásával azon közérdeket sértő irány nem érvényesül, hogy az ipar fejlődése megakadályoztassék.

A szabályrendelet hatályon kívül helyezése iránti véleményünket az 1884. XVII. t. c. 140. §-ra alapítjuk, amely az ipartestületeknek tartja fenn ipari szabályrendeletek alkotásakor az előterjesztés jogát, anélkül önként következik az ipartestület azon joga, hogyha valamely szabályrendeletet észlelmesnek tart, annak hatályon kívül helyezésére a lépéseket megtegye.

Megkeressük a tekintetes Törvényhatósági Bizottságot, hogy a szabályrendeletet sürgősen a szeptember havi közgyűlésen hatályon kívül helyezni sziveskedjék, nehogy a fontos ipari érdekek a halasztás folytán kárt szenvedjenek.

Arad, 1908. aug. 27.

Steigerwald Alajos, s. k. Kádas Lajos dr., s. k.
elnök. titkár.

Beteg a király.

„Nyugtalananságra nincs ok“.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28.

A király gyengélkedéséről ma megjelent hírek, bármilyen leplezettek és burkoltak is, nagy nyugtalananságot keltettek mindenfelé. Kizárt dolognak tekint mindenki, hogy a király mostani gyöngélkedése csak legújabb keletű. Már napok óta járja a hír, hogy őfelsége nem mehet Veszprémbe egy és más oknál fogva. Azokat a híreket, amelyek arról szóltak, hogy a király programjának megváltozása az uralkodó egészségi állapotával van összefüggésben, nyomban igen erélyesen megcáfolták. De miután a cáfoló rendszer nálunk már teljesen hitelét veszítette, kevesen hittek a cáfolatokban.

Ma azután mindenki megértette, hogy a király legalább is *gyöngélkedik*. Gyengélkedés és betegség között igen nehéz határvonalat húzni. Senki sem tudja most már, hogy áll a dolog a király egészségével? Az óvatosság, amelylyel a híreket kezelik, csak arra alkalmas, hogy a nyugtalananságot növelje.

A legutóbbi félhivatalos tudósítás szerint a király *rendes sétáját végezte*, de azért beismeri, hogy az uralkodó *gyengélkedik*.

A félhivatalos tudósítás különben így szól:

Bécsből jelentik: A királynak tegnap óta köhögési ingerrel együtt föllépő könnyű

náthája van. Nyugtalanokodásra azonban egyáltalán nincs semmiféle ok, annál kevésbé, mert a király tegnap és ma sem mulasztotta el megtenni rendes hosszabb reggeli sétáját az ischli nyaraló parkjában és szintugy nem változott napi programja sem. O felsege állapota és hangulata igen jó.

Ischlből jelentik: A király tegnap reggel óta könnyű, gyenge köhögéssel összekötött katarhust szerzett, aggodalomra azonban nincsen semmi ok és a király náthája remélhetőleg igen rövid időn meg fog szűnni. Hogy mennyire nincs ok aggodalomra, kitűnik abból is, hogy a király ma is elvégezte a rendes reggeli sétáját, mely után dolgozószobájában államügyeket intézett el.

Szerbia forrong.

Összeesküvés Péter király ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28.

A kis Szerbiából újabb viharok közeledtét jelzik. Csak alig csillapultak le a zavarok, amelyek Sándor szerb királynak és nejének, Draga királynénak legyilkolásával keletkeztek s amelyek egy ideig Szerbia állami fennmaradását is veszélyeztették, máris újabb összeesküvésről adnak hírt. A nép megelégette Péter király uralmát, amelytől az ország közviszonyainak jobbra fordulását és a külföld előtt tekintélyének emelkedését hiába várta. Az összeesküvők, akiknek szervezete az egész országot behálózta, azt akarják, hogy a monarkisztikus államforma helyett proklamálják a köztársaságot.

Belgrádból megbí. ható forrásból jelentik a Napnak: Az utolsó két esztendőben úgy a szerb társadalmi körökben, mint a hadseregben nagyfokú elégtelenség észlelhető az uralkodó családdal szemben. Az ország kiábrándult Péter királyból és az Obrenovicsok uralmát kívánja vissza. A király tekintélyének romlását az a körülmény is fokozza, hogy eddig egyetlen külföldi udvar sem fogadta. A nép neki tulajdonítja Szerbia bizonytalan külpolitikai és gazdasági helyzetét.

Az elégtelenség titokban szervezkednek és összeesküvést szőnek a király ellen. A mozgalom élén több Obrenovics-párti katonatiszt áll, akiket a királygyilkosság után kirekesztettek a hadseregből. Ezek „Republica“ címmel lapot indítottak a királyellenes akció támogatására. Az összeesküvés fő irányítója Sztójánovics volt miniszterelnök és Velkovics, a szerb nemzeti párt volt vezére. A mozgalomnak az a célja, hogy Péter királyt eltávolítsák és kikiáltassák a köztársaságot. Sztójánovics és Velkovics ezt már a királygyilkosság után akarták keresztülvinni s azt ajánlották, hogy ne hívják meg Pétert a királyságra, hanem proklamálják a köztársaságot.

Az akció tulajdonképpen már tavaly ősszel kezdődött, amikor Velkovics kiáltványt tett közszé, amely e szavakkal kezdődött:

Szerbia történelmi pillanat előtt áll. Ez a röpirat erősen forradalmi irányú volt.

Péter király a beavatottak szerint nem meri elhagyni az országot, mert attól tart, hogy távolléte alatt családját legyilkolják s őt a tróntól megfosztják. A hangulat Szerbiában nagyon izgatott és az egész ország feszült várakozással tekint a fejlemények felé.

A PRIVÁTA.

*

A közönség véleménye.

Hogy mióta van priváta? — Őszintén szólva: nem tudom. De hogy Krisztus urunk előtt és Krisztus után mindig voltak, vannak és lesznek szegény és gazdag emberek, ezt egész bizonyossággal én is tudom. Milliomosok és proletárok, akár van, akár nincs priváta. És hogy éppen a priváta bizonyítana amellett, hogy a demokrácia még nem épült ki teljesen ezen a sártéken, hogy meztelbás felebarátunk közvetlen szomszédságában lakcípős dendik is zavarják az egyenlőség összhangját: ezt mint apodiktikus igazságot nem vagyok hajlandó elfogadni.

A gazdasági viszonyoknak mély ellentétéről más tények is tesznek ékesen szülő bizonyosságot, nem egyedül az iskolai magánoktatás. A fölületes szemlélő is észreveheti például, hogy míg az egyik gyermek rongyos-foltos gúnyában lép be a szelid muzeáknak szentelt csarnokaiba, a másik takaros ruhában, selyemmel és bársonnyal terheltlen jelenik meg tanítója, vagy tanítónője előtt, hogy a kultúrának őt illető részét átvegye. Az egyik gyermeket, — mert szülte a kenyerért való kemény harc a munkatelepre szolgáltatta — az utcára lökik ki és azt az utcán felszedett erkölcsi veszedelem, a jobbmódot a gondos apa, vagy anya, esetleg a frájlján kíséri az iskolába. Állandó provokálás; és ezért tán az iskolákat kellene bezárni? ...

A gazdasági tagozódást lépten-nyomon veheti észre, aki a társadalmi tagoltságnak kiáltó választófalai előtt nem akar szemet hunyni. De hogy ezeket az elkülönítő határvonalakat a demokrácia nevében a tanítók ellen kelljen kihelyezni, nem látom be ennek indokát, sem jogosultságát.

A demokráciának ehhez — azt hiszem — vajmi kevés köze van. A figyelem központjában vannak ezuttal az aradi tanítók amugy is. Egy közismert, odíozus ügy révén jutott Arad közönsége ahhoz a ritka élvezethez, hogy tanítóinak — a fejtől kezdve — bőrén és tisztességén ejtett foltokon mulathat.

Az igazság azonban nem ott van, ahol gyanítják, hanem ott, ahol sokan nem is sejtik. Kevesen tudják, hogy itt Aradon a priváta az iskolaszéknek és a közigazgatási bizottságnak erkölcsi obligójával van ellátva. És a két fórum kelt t. i. a szülőknél közvetített kérelmére az 1902 évi minisiteri utasítás korlátozó rendelkezésével szemben a szülők abbéli jogának védelmére, hogy azt a gyermeküket, aki a tömegtanítás keretében képielen a megszabott tananyag felvételére és megemésztésére, iskolai magánoktatás (priváta) alakjában támogatassa, hogy társával lépést tirthasson. Megvédte a szülőket azon költségtebblet ellen, mely előállana olyképen, hogy a tömegtanítás házagait házilag (instuktorral) pótolatnák. Megvédte a tanító tisztességes magánkeresetének jogát is, amidőn a min. utasítás 182. §-a pontjának megváltoztatása iránt felterjesztéssel élt, amire a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1906. május 1. évi 21.946. sz. a. kellő indokolás kíséretében és korlátozásokkal megadta a privátatartáshoz az engedélyt.

Ezzel az ügynek etikai és genealogiai részét talán sikerült kellő világításba helyennem. A tisztán látáshoz azonban még hozzá kell tennem, hogy a min. rendelet 7. pontja ezt mondja: „A magánoktatások körül netán felmerülő szabálytalanságok és visszaélések az iskolaszék részéről a legszigorúbb vizsgálat tárgyává teendők.“ Ez magyarrá fordítva az

jelenti: ha tanítóink a nyert joggal és kiváltsággal a köznek javára nem tudnának, vagy nem akarnának élni, hanem a szülők jogosulatlan megszerzésára és erkölcsi érdekek sérelmére azai visszaélésnek, méltostassanak a nyílt város hírlapi kiellengőzés és mellőzésével tiltakozásukat — konkrét panaszokat bizonyíthatóan tárván fel — erre a pontra támaszkodva az illetékes hatóságnak beadni. Aznak a hatóságnak, mely emberbész és kulturális okokból asztorójával fedezte a priváta ügyét, bizonynyal lesz annyi ereje, hogy a visszaélést meg is torolja és ezt az intésményt, ha az az ösztantestület közlésességeinek meggyanulására alkalmas. Arad lakóiból számúza.

Inkább ezt, mint a véget nem érő erkölcsi vesszőfuttatást ... Nemcsak magunkra gondolkunk, amidőn azt mondjuk: torkig vagyunk vele!

Bokor Alajos,
igazgató-tanító.

Westingshouse-gyár.

Értekeztet a városházán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28

Az Aradon létesítendő Westingshouse-gyár részvénytársaság megalakulnak tekinthető s mint a gyáralapításban elsőrendű szerepet játszó Papp Géza dr. kijelentette, a gyár rövid időn belül fel is épül. Lapunk vezető helyén elmondja Papp dr., mi állott a létesülésnek eddig utjában. Itt csak arra akarunk rámutatni, hogy Aradnak ez egyszer szerencséje volt, mert Nagybecskerekkel sikeresen vette fel a versenyt. Dacára a Torontálban mutatkozó élénk és tettekben is megnyilvánuló érdeklődésnek, az Aradon összpontosuló közlekedési eszköz gyártást egészíti ki és valószínűleg emeli világhírré a Westingshouse-gyár.

Ma délelőtt értekeztet volt a városházán, a melyen Kunz József, a Westingshouse-társaság magyarországi képviselője és Papp Géza dr. megjelentek, hogy befejezés elé vigyék a gyáralapítási akciót. A megjelentek előtt nevezettek egész őszintén feltárták a helyzetet és sikerült meggyőzniük a város legelőkelőbb polgárait arról, hogy a mozgalom annyira komoly és megérett a megvalósításra, hogy a város hozzájárulásán kívül igazán csak a látszat kedvéért kéri az aradi társadalomnak a részvételét.

A részvénytőkéből egy millió negyven ezer koron biztosítva van s mindössze hatvanezer korona jegyzéséről van szó. Az értekezleten elhangzott felszólalásokból és a gyár alapítása iránt mutatózó lelkesedésből ítélve, a még hiányzó összeg előteremtése is biztosítottnak mondható.

A város közgyűlése tavaly július hónapban, ugyszólván egyhangulag hatalmazta fel a polgármestert arra, hogy háromszázezer koronányi részvényt jegyezzen. Felismerte az autobus-gyár nagy gazdasági jelentőségét s azt akarta, hogy ez a vállalat Arad jövődelmi forrásait szaporítsa s a város hírnevét öregbítse. Ma, mikor ez első kapavágástól rövid idő választ már csak el, bizonyára minden disszonáns hang nélkül újból megbizsa a törvényhatóság polgármesterét, hogy aláírásával pecsételje meg azt a frigyot, melyet a város a haladással, iparának és kereskedelmének kiépítésével köt. Ezt a

benyomást vitték magukkal az értekezletre Kunz és Papp dr., akik ma teljes sikerrel fejezték be azt a művet, mely Arad fejlődésének egy sokat ígérő korszakát fogja inauguralni.

Miért jött Papp dr.?

Tegnap este érkeztek Aradra Kunz József mérnök és Papp Géza dr. ügyvéd, torontál-megyei földbirtokos és Varjassy Lajos polgár-mesterrel érintkezésbe lépve, arra kérték, hogy ma délelőtre hívja össze a város vezető férfialból álló értekezletet. Az értekezleten akarják vázolni azt a helyzetet, melyben a gyáralapítás jelenleg van s ez egyszerűsített felelet lenne arra a kérdésre, melyet a polgármester Kunz mérnökhöz intézett az alekuló közgyűlés összehívásának kérésére miatt és amelyre kapcsolatban tudtára adta Kunznak, hogy a közgyűlési felhatalmazás idejét elmulasztották tekintve s a részvényjegyzés iránt forduljon direkte a törvényhatósági bizottsághoz.

Az értekezletet ma délelőtt a polgármester elnöklésével meg is tartották a városháza tanács-termében. A polgármester bemutatja a megjelenteknek Papp drt és felkérte őt, hogy tájékoztassa a közönséget jövetelük célja felől.

Papp Géza dr. hosszabb előadásban vázolta azt a szerepet, amelyet ő az aradi Westingshouse gyár alapításában játszik s részletesen állította egymás mellé azokat az okokat, melyek a gyár létesítését még, mindeztideig hátráltatták.

A részvényjegyzők.

Lapunk vezető helyén mondja el Papp dr. mindazt, ami a kérdés megvilágítására tartozik, ahol megdönthetetlen érvekkel győz meg mindenkit a gyáralapítás nagy jelentőségéről, amelyet az a tény is igazol, hogy a torontál-megyei, temesmegyei és budapesti tőképensek, földbirtokosok és arisztokraták tekintélyes összegűket jegyeztek az Aradon épülő gyárlérem céljaira is. Papp dr. aláírásán lven eddig a következő jegyzések vannak:

Aradváros 800,000 kor.

Az amerikai Westingshouse-gyár
képviseletében Drake 200,000 "

Temesmegyéből:

Ambrózy Gyula báró 30,000 kor.

Schäffer Dániel 10,000 "

Torontálmegyéből:

Deimánics Lajos 10,000 kor.

Czekonics Endre gróf 40,000 "

Dávid László gróf 30,000 "

Harmoncourt Félix gróf 20,000 "

Steinkizer Géza 10,000 "

Budapestről:

Urnódy Vilmos 10,000 kor.

Láng László 40,000 "

Tüköri Antal 30,000 "

Teleky Pál gróf 30,000 "

Báicz Mihán 30,000 "

Vojnich Sándor 30,000 "

Rudnyánszky Jenő 20,000 "

és még több temesmegyei és torontáli birók.

A még hiányzó 200 ezer korona nagyobb része, 140 ezer, biztosítva van. Három barátja ígértét bírja a jelzett összeg fedezésére. A még szükséges hatvanezer koronát, ami elenyésző csekélység a részvényőke nagyságához, szereiné Arad polgáralval jegyeztetni, mert mégis furcsa lenne, ha egy itt létesülő gyárnál az aradiak egyénileg nem lennének érdekelve.

Arra kérte az értekeztet tagjait, hogy a törvényhatósági bizottság közgyűlésén hassanak oda, hogy a város jegyzése lehetővé tegye a szeptemberben tervezett megalakulást, mert ő megígérte az aláíróknak, hogy szeptember hé-

nap második hetében teljezen be lesz fejezve a mozgalom s a részvénytársaság bejelentheti a kereskedelmi törvényesének megalakulását.

A tisztázott helyzet.

Helyesléssel fogadták a hallgatók Papp dr. fejtegetéseit s hogy mennyire egyetértettek vele, annak Múlek Lajos dr. adott legelőször kifejezést, aki a gyár jelentőségére való tekintettel megígérte, hogy a közgyűlésen feltétlenül azt fogja indítványozni, hogy a polgármester újból kapjon felhatalmazást a részvényjegyzésre.

A magánjegyzés azért váratott magára — ugymond — mert a közvélemény, a sajtó pártolása dacára, a nagyközönség csak ma tudta meg, melyek voltak a gyors lebonyolítás elé tornyosuló nehézségek.

Mely hatást keltettek a következő felszólalónak, Ottenberg Tivadarnak a szava.

— Nem álmom magamat, mondom Otenberg és tiszta képet akarok a polgárság elé is állítani. Oszintén bevallom, hogy én a gyár működésének első két-három esztendejében nem várok hasznót. De szem előtt tartom, hogy olyan vállalatról van szó, mely feltétlenül bevált minden reményt. Az eszme felvetésének idején nem pártoltam, mert a városi hozzájárulás az első években tíz-nyolcezer korona terhet jelent a háztartásunkban. Azonban még ezt sem tartom elég nagy áldozatnak, látva azoknak a gyártási cikkeknek a kelendőségét, melyet a gyár termelni akar.

A magánjegyzést ille öleg azt hiszi Ottenberg, hogy Papp dr. és a polgármester néhány nap alatt létrehozzák, ha személyesen felkeresik mindazokat, akikben hajlandóságot tételennek fel a jegyzésre.

Ellenvélemény.

Az elhangzottakkal ellentétes felfogás nyilatkozott meg Tedeschi Viktor szavaiban, aki a múltban is elleneszte a város részvételét az alapításban. Ma is elmondotta, hogy a jegyzési határidő elmulásával örömet fejez ki a felett, hogy ez a szegény város nem vállalkozott erején felül, de egyénileg, társadalmi uton szívesen közreműködik a gyár alapításában.

Hozzunk áldozatot!

Stauber József rámutat arra, hogy nem ez az alkalom a takarékoskodásra s nem lenne méltó Arad városához, ha most akarna a már megszavazott kötelezettsége elől kitérni, mivel közbejött véletlen folytán a kezdeményezők a gyár megalakításának terminusát nem tudták betartani. Nagy gazdasági érdekeink megkövetelik azt, hogy áldozatot hozunk. Más városok százakkal a multaknak állítanak emléket, mert tudják, hogy az idegenforgalom révén busásan megtérül. Azt hiszi, hogy a hiányzó hatvanezer koronát néhány óra alatt elő lehet teremteni s nem szükséges, hogy Papp dr. és a polgármester emiatt házaljanak. Elégséges ehhez a polgármester tekintélyének és egyéniségének súlya.

Arad ipari jellege.

Az alakítandó gyár helyét a város fejlődés történetében határozott és jellemző vonásokkal rajzolta meg Fábry Sándor dr., aki egyszerűsített az Acsev. és a vaggongyár részéről részvényjegyzést is helyezett kilátásba.

Arad multja, de meg a természet is, ipari emporiummá predesztinálják ezt a várost s ezt a jellegét csak úgy erősítheti meg, ha előrelátóan a polgárság az ilyen megindult mozgalmat nem engedi elmúlni eredménytelenül.

A Weitzer-féle vaggongyár, a magas nívón álló vasöntőde és a most létesülő Westingshouse-gyár olyan hármas tényező mely Aradot, ezt a köz-

Lekezdési gépontot egyszersmind a közlekedési eszközök gyártásának székhelyévé teszi a városnak a kedvezését a polgárok okossága bizonyára a maguk boldogulására fel is használja. Azt hiszem, úgy mond, hogy a hatvan ezer koronát a polgármester ut rövid úton összehozza. Intézzon átvételt a nagyobb pénzintézetekhez s ezek bizonyára nem térnek ki a jegyzés elől, amint hogy az Acseu. és vaggongyár részéről erre nézve ígéretet is lehet.

A kereskedői és iparos világ nevében szólott **Kristóféri János**, a kamara elnöke, aki szintén megígérte támogatását úgy a közgyűlésen, mint a részvényjegyzés terén.

A törvényhatósági bizottságban **Reisinger Sándor** indítványozta annak idején, hogy a város részvényjegyzéssel megítélje a gyáralapítást és érthető, ha ma sikra szállott az eszme érdekében s hangsúlyozta, hogy a magyar autómobil gyártás első ipartelepét bele kell illeszteni abba a láncolatba, melyet iparfajlesztésnek nevezünk.

Virágok a gyár!

A rendkívül érdekes és az autómobil-gyár mihamarabb építését biztosító értekezletet **Varjassy polgármester** szavai rekesztették be.

Kijelentette, hogy noha a város a neki adott aláírási felhatalmazását időközben nem köztette s így az ő aláírása kötelező a várost, mégis újból felhatalmazást fog kérni s azt hiszi, meg is kapja.

Mert — úgy mond, — az én örömöm nem az, ami Tadaschi uré. Én nem annak örülök, hogy kibújhatunk az obligóból, hanem az, amit a buszokéssággal, ha az autómobil-gyár mihamarabb megépül is virágok. A hiányszó részöszege jegyzése, azt hiszi, nem ütközik nehézségekbe, mert a város közönsége elvárhatja a pénzintézetektől, hogy nem zárkoznak el a fényes jövőjű ipartelep alapjai letételének lehetővé tétele elől. Különben jelentheti, hogy **Tagányi Istvánné** levelet írt neki, melyben negyven ezer korona jegyzését jelenti be. Megköszönve a megjelenést érdeklődését, az értekezletet berakasztotta.

Az **Aradi Közlöny** munkatársának kérdésére a polgármester kijelentette, hogy már a szeptember 8-án megtartandó közgyűlésen tesz előterjesztést a felhatalmazás megadására nézve s kijelentette továbbá, hogy a hatvan ezer korona jegyzése már is biztosítottak tekintendő.

TANÜGY.

(—) **Beiratások.** Az aradi m. kir. állami főreáliskolában a javító vizsgálatok f. hó 30-án vasárnap d. e. 9 óráig; a fővételi és pótló vizsgálatok pedig f. hó 31-én, hétfőn tartatnak meg. A beiratások szeptember 1. 2 és 3-án napján d. e. 8-12. és d. u. 3-5. tartatnak meg; 4-én d. e. 9 órákor **Veni Sancte**; 5-én pedig megkezdődnek az előadások. — Az aradi állami tanítóképző intézet gyakorló elemi iskolájában a beiratások szept. hó 1-4-ig lesznek, mindenkor d. e. 9-12 óráig. (I. emelet.) — Az aradi magyar királyi állami felsőbb leányiskolában az 1908-1909. iskolai év szeptember hónap 5-én kezdődik, amelyre az előjegyzett növendékek végleges beírása szept. 1-én, 2-án, 3-án és 4-én délelőtt 8-12-ig történik. Az új növendékek beíráskor a következő okiratokat tartoznak bemutatni: 1) keresztielő levelet vagy születési bizonyítványt; 2) iskolai bizonyítványt; 3) a sikeres oltásról (a 12 évesnél idősebbek az újra oltásról is) tanuszkodó hiteltel orvosai bizonyítványt. A felvételi, pótló és javító vizsgálatokat szept. 1-én, 2-án, 3-án és 4-én délután 3-7-ig tartják. A javító vizsgálatért tárgyaként 10-10 korona vizsgálati díj fizetendő. Az 1908/9. iskolai évet szeptember 5-én, délelőtt 8 órákor nyitják meg; a rendszeres tanítás szeptember 6-án reggel 8 órákor kezdődik.

(—) Az állami felsőbb leányiskolának nem lévén még *internátusa*, vidéki leánykákát a leg gondosabb vezetés és ellátásra elvállaló **Szabó Pálné** áll. felsőbb leányiskolai tanítónő. Ellátási díj egész évre 700 korona. Zongora tanításért külön 120 korona. **Hasszinger-utca 5.** 2338

Fehér király — fekete hercegnő.

— *Osztendei levél.* —

Lipót belga király éppen olyan kevéssé tartja tiszteletben a törvénytelen, mint a törvényes szerelem jogait. Hőfehér szakállal lett apává s balkezü férjévé egy francia szépségnek, — már is megjelent a látóhatáron a fekete veszedelem egy exotikus hercegnő személyében. A fekete szépség protekcióért fordult a gálans fejedelemehez, mert bőre miatt nem akarták megengedni egy szépségversenyben való részvételét. Az agg uralkodó, vagy minő cím is illeti, nemcsak közbenjárt az udvariattalan zsűrinél, de annyira ment a támogatásban, hogy a fekete hercegnő meg is nyerte a szépségversenyt, valamennyi fehérbőrű, selymes hajú európai szépség ellenében. Pedig a hercegnő nem is sejtette, hogy a ve seny dija az ősz király szerelme lesz, amint az nem sokára kiderült. A felsőges ur megbízott egy fényképészt, hogy csináljon felvételt a fekete szépségről, amint a tenger hullámaiban fürdik.

A fekete országok leánya értesült erről s a fotográfus nem látott ettől kezdve belőle mást, mint egy fürdő kalapot, amit igazán nem érdemes lefényképezni. Ellenben egy reggeli órában esinos komorna kereste fel a fényképészt azzal az izenettel, hogy urnője kéreti jöjjön azonnal s hozza a fényképező gépet is magával. A fiatalember azonnal elegett tett a meghívásnak. Az urnő nem volt más, mint a fekete hercegnő ki ekként csinosított lőkeletes franciasággal.

— Tudom, hogy önnek megbízása volt vagy van rólam felvételt csinálni fürdőruhában. Nem tudom, hogy engem, vagy a fürdőruhát óhajta a megrendelő lefényképeztetni?

— A fényképész zavartan dadogott valamit.

— Mert ha rólam van szó, igazán fölösleges a fürdőruha!

S rövidesen a fehér király birtokában volt a fénykép. A király azóta lázban ég a kép eredetije után s min Kongó ura, bizonyára sikerrel is fog égni.

A hercegnő esokoládé barna, ha tehát Kongó ura még királyi erejében van, egy világos-kávészínű gyermekecskével ajándékozza meg Belgiumot, Kongót s az emberiséget. Mert e színt bizonyára utánorni fogják az élelmes selyemgyárosok s divatba hozzák a „Kongó keverék”ről elnevezett színt selymet.

Osztende másik szennázója egy világszerte ismert tenorista szerelmi katasztrófája. Az ismert tenoristát nemrégiben otthagya a felesége, egy szőke ifjú kedvéért. A tenorista vigasztalódni óhajtott egy kis francia szépséggel. Egész komolyan beleszeretett, nemcsak autómobil vett neki, de már egy hatalmas villára alkudott Nizzában, melylyel megakarta ajándékozni szíve hölgyét. Az idült megfontolta a soffőr, aki ellen gyannu fogamzott a tenorista szívében. Nagy jeleneteket rendezett a világ legszebb hangjának tulajdonosa, de sorát nem kerülhette el. Egy reggelre kelve, eltűnt a francia szépség, az autómobil és a soffőr. De eltűnt a tenorista minden pénze és ékszere is: megcsalták s becsapták, mint egy öregecske, nyárspolgári férjet. A tenorista autómobil kőleszöngött s rohant a hűtlen után — de eredmény nélkül. Följelentést nem tett, hiszen végleg lejárána magát az a tenorista, kiról kiderül, hogy fél év alatt két nő is megcsalta, otthagya.

Ugy látszik, nősábitó hangját otthagya Amerikában.

Katonák életveszedelemben.

Ulánusok a vonat kerekei alatt.

— Az **Aradi Közlöny** távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28

Az óbudai rakparton, a tengerészlaktanya előtt ma reggel súlyos szerencsétlenség történt. Egy vicinális személyvonat valósággal elgázolt egy csapat gyökerlatozó katonát, akiket a parancs neki vezényelt a mozdonyok. Több katona életveszélyesen és súlyosan megsebesült, azonkívül sok lovat ért kisebb nagyobb baleset. A szerencsétlenség a székesfehérvári 12. számú ulánuszred két századát érte, amelyek olyan területen meneteltek, ahol se kocsiút, se gyalogút nincsen s közbe esik a vasuti töltés, amelyet, úgy látszik, meg akartak ostromolni.

Az esetről következőket jelenti budapesti tudósítónk:

A 12 ulánuszred második és harmadik százada tegnap indult Székesfehérvárról, hogy részt vegyen a felsőmagyarországi nagygyakorlatokon. A második századot maga a parancsnok, **Mayer Ottó** alezredes, a harmadik századot **Primavecs Tivadar** kapitány vezette. A terv szerint a Római-fürdőn át Kálásig kellett volna menetelniük az ulánusoknak s ott pihenőt tartottak volna, de egy vicinális személyvonat véres sori tört a két század között.

Az ulánusok négyes sorokban haladtak az óbudai rakparton, közvetlenül a vasuti sínek mellett. Azon a részen semmiféle út nincsen s így egyenlőre megfajthetetlen, hogy a parancsnok miért éppen ott a járattal és veszélyes útvonalat választotta ki. A tengerész laktanya előtt, ahol a szerencsétlenség történt, erősen kanyarodik a vasút. A katonák már részben túlhaladták a kanyarulatot, a mikor a Máv. 4008. sz. helyiérdekű vonata befordult. **Gebhardt Nándor** vonatvezető felismerte a veszedelmet, sított, ellengőst adott, de a vonatot nem tudta megállítani, annál kevésbé, mert kétszázheve tonna áru lehetett is vitt.

Az ulánusok ahelyett, hogy kettészakadva megvárták volna a vonat elhaladását, karasztul akartak lovagolni a vasuti töltésen. A sínekken valóságos pánik tört ki sorakban. A lovak megbukrosodtak az ijedtségen közeledő mozdonytól, sok ló levelette lovasát, sok a nagy zűrzavarban és kavarodásban lezuhant a töltésről, magával rántva lovasát is. Közben odébb a vonat s néhány pillanat múlva véresre tört katonák javveszékeltése és megsebesült lovak vad nyelése tette figyelmessé a közelben tartózkodókat. Csakhamar nagy tömeg állotta körül a sebesülteket, akiket az első segélyben igyekeztek részrelesni. **Életveszélyes sérüléseket szenvedtek: Hanics István, Probenics Pál és Schek Fülöp. Súlyosan megsebesültek: Kranitz József és Traberger Mityás.**

A sebesülteket beállították a XVII-es helyőrségi kórházba, ahol azonnal ápolás alá vették őket. **Megsérült még tizenhat ló.** Egyet a helyszínen islőttek, kilenc szolgálatképtelen lett, hat pedig zúródásokat szenvedett. A sebesültek elszállítását után a két század tovább folytatta útját.

A rendőri vizsgálat megállapította, hogy a katasztrófiáért a vasuti alkalmazottakat egyáltalában nem terheli felelősség.

Mayer Ottó alezredes ellen, aki a századot egyenesen a vonat elé vezette, gondatlanságból okozott emberölés miatt feljelentést tettek.

A budapesti térparancsnokság sürgősen intézkedett a különös szerencsétlenség ügyében.

Az ulánusokat eltöltötték a további gyakorlatozástól és egyelőre az Andrássy-kaszárnyába vezényelték őket. Déliben a kaszárnyába katonai bizottság érkezett, amely szigorú vizsgálatot tartott. A vizsgálat az egész század legénysége, de főleg a vezető tisztek ellen irányul. Valószínű, hogy az eset miatt Mayer alezredest nyugdíjba küldik.

Francis Ferenc, az egyik megsebesült ulánus katona állapota válságosra fordult, haldoklik. A helyorségi kórházban összesen hét súlyosan sebesült katonát ápolnak.

A szanatóriumi titok.

Az aradi ifju halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Lapunk mai számában megírtuk, hogy Klein Odön volt aradi magántisztviselő öngyilkosságot követett el a budapesti Ringer-szanatóriumban. Most Budapestről azt jelentik, hogy az öngyilkosság miatt a budapesti ügyészség vizsgálatot indít, mert mulasztás történt és ez okozta az ifju halálát. Az újabb részletekről ezeket írjuk:

Este Polónyi Lajos ápoló Klein Odön szobáját tisztogatta és fölmosta a padlót földoldott lugkövel. Az ápoló a munkája elvégzése után eltávozott a szobából és ezalatt Klein Odön a lugköből kiöntött a poharába és az üveget újra visszatette a helyére. Éjszaka aztán megitta a mérget. Reggel vették csak észre az öngyilkos kísérletet, a szanatóriumban nagy sürgős forgás támadt, futkostak az orvosok és a legjobban maga Ringer ijedt meg. Ellenmérgeket adott be az öngyilkosnak, szappanoldatot itatott vele, segíteni azonban már nem tudott. A mérreg föltétlenül halálos belső sérüléseket okozott. Déliben egy órákor meghalt Klein Odön.

Ringer Jenő dr. elakarta titkolni az öngyilkosságot. Este hat óráig nem értesítette az esetről a rendőrséget. Addig próbálkozott, hátha életre tudja még kelteni Klein Odönt. Csak amikor már semmi sem használt, telefonozott a rendőrségre, ahonnan Schwalger Endre rendőrfogalmazó és Lipter Gyula dr. rendőrorvos mentek ki a szanatóriumba, hogy az öngyilkosság okát és annak körülményeit tisztázzák.

A rendőrség vizsgálata mindenekelőtt megállapította, hogy Klein Odön a múlt hónapban már egyszer elkövette az öngyilkos kísérletet. Gyufaoldatot ivott, akkor sem vették észre az ápolók a bajt, csak másnap állapította meg Ringer Jenő dr., hogy a beteg ember megmérgezte magát. Az oldat azonban gyenge volt és ezért nem okozott bajt.

A rendőrorvosnak az a véleménye, hogy Klein Odön szilárd állapotban levő lugkövet szerzett valahonnan, azt földoldotta és így követte el az öngyilkosságot. A jobbkezének mutatója ugyanis teljesen össze van égve a méregtől, aminek oka az lehet, hogy az oldásnál Klein Odön az ujjával keverte a folyadékot. Az ápoló által használt lugkö-oldat ugyanis nem volt annyira erős, hogy egy pohár folyadék halált okozó belső sebesülést okozott volna.

A rendőrség vizsgálata kétségtelenül megállapította, hogy gondatlanság okozta az öngyilkosságot. Kihallgatta Schwalger Endre rendőrfogalmazó Ringer Jenőt, aki elmondotta, hogy a szanatórium nem hibázható, mindig felügyelet mellett volt Klein Odön, az utastáshoz hűlen jártak el. Az öngyilkosság azonban mégis megtörtént, tehát mégsem volt lel-

külmeretes a felügyelet. Visszavetethető különben a felügyelet lehetetlensége a tavalyi sztrájkmozgalomra, amikor nem elégtették ki minden irányban a személyzet követelését, csak részben teljesítették a kívánságokat.

Kihallgatta a rendőrség Polónyi Lajos ápolót és az egész személyzetet is. Polónyi Lajos azt vallotta, hogy egész éjszaka a beteg mellett tartózkodott, de nem vett észre semmit.

Ennek dacára is kétségtelen, hogy a szanatórium felelős a szerencsétlenségért. A rendőrségnek és a rendőrorvosnak is ez a véleménye és erre való tekintettel indítványozni fogják az ügyészségnek, hogy a Ringer szanatórium ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt a bünvádi eljárást megindítsák. Amit az ügyészség, tekintettel a súlyos bizonyítékokra, meg is fog tenni.

LASSAN A TESTTEL . . .

A főkapitány rendelete az autobuszról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Az Aradi Közlöny jelentette már, hogy direkt a katonaság kedvéért az üzemi azgató előterjesztést tett az autobuszközlekedésnek a várhoz vezető hidig való kiterjesztésére. Erre Sarlot Domokos rendőrfőkapitány alább közölt rendeletében engedélyt is adott. A rendeletben a főkapitány maga is beismeri, hogy ez a közlekedés életveszélyes lehet. Tisztelettel azt kérdezzük hát Sarlot Domokostól, egyáltalán miért engedélyezi ezt a járatot? Miért kell szankcionálnia olyan intézkedést, amelynek életbeléptetése életveszélyes is, s amellyel még a polgárság rovására is történik. Nem gondolják, hogy a gáji járatok sokkal üdvösebbek lehetnek — minden életveszély nélkül?

A főkapitány figyelemre méltó rendelete itt olvasható:

RENDELET.

Aradváros tanácsának augusztus 22-én hozott véghatározatát, mely szerint szeptember 1-től kezdődőleg reggeli hat órától déli előtti nyolc óráig és délutáni négy órától esti nyolc óráig félóránkénti időközökben az Asztalos Sándor- és Bocskó utcákon át az Óvártéren levő ártéri favázás híd melletti kövezett úton a favázás híd végéig automobil omnibusz járatot létesít, — tudomásul veszem s a személy és életbiztonság, valamint közrendészeti tekintetből a már június hó 30-án kiadott rendeletem kiegészítésül a következőket rendelem el:

1. Az Asztalos Sándor utcában a sebes hajtást tilalmazó rendőri intézkedés ma is érvényben van, minél fogva ezen úttesten az automobil-omnibuszok is csak az emberi lépésnek megfelelő menetsebességben vezethetők.

2. Az Asztalos Sándor utcának axon részén, amely az Asztalos Sándor u. 2-3. sz. ház kapubejárata felől kezdődik és az Árpádtér innenső és a Csorin Áron u. ca. torkolatának jobb sarkáig terjed és amely annyira keskeny, hogy ott, ha az automobil-omnibusz kocsik és a közúti lovasúti kocsik ezen úttészre egy időközben érkeznek, igen könnyen szerencsétlenség származhatik, — biztonsági tekintetből és a forgalom akadálytalan lebonyolítása érdekében érdekből c. r. rendelem, hogy mindannyiszor, amiképpen akár az automobil-omnibusz, akár a közúti vasúti kocsi a fentebb jelzett szűk területre ér, a retén vele szem-

be jövő jármű (automobil-omnibusz, lovasúti kocsi) a midőn a szűk terület fentebb körvonalazott végpontjához ér, az előtti megállani és az oda előbb érkezett jármű (lovasúti kocsi, automobil-omnibusz) elhaladását bevárni kötelesek, amíg az uttest szabad lesz. Előre hajtani tilos.

3. A teherforgalmat az Asztalos Sándor- és Bocskó-utcákban, tekintve, hogy ezen utcák annyira szűkek, hogy a szabad forgalmat és közlekedést valamint a közbiztonságot másképpen fenntartani, illetve biztosítani nem lehet, f. évi szeptember hó elsőtől kezdődőleg reggeli hat órától déli előtti nyolc óráig és délutáni négy órától esti nyolc óráig betiltom és a teherforgalom lebonyolítására a következő útvonalakat jelölöm meg: a) A Szabadság-tér felől kifelé haladó kocsik az Eötvös utcán, az Erzsébet, illetve Apponyi Albert-köruton át mehetnek be a Bocskó-utcába. b) A Bocskó-utcán befelé törekvő kocsik az Apponyi Albert-köruton, illetve az Erzsébet-köruton és az Eötvös utcán át jöhetnek be a Szabadság-térre, illetve az innen elágazó utcákba. c) Lábás József az Asztalos Sándor utcán át egyáltalában nem hajtható.

A huszárszázados drámája.

A vadászat halottja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Röviden hírt adtunk arról, hogy Kaposvárott önkezeléssel vetett véget életének Szánthó Béla huszárszázados. Az öngyilkos katonatisztnek előkelő összeköttetései voltak Somogyban; maga is néhány év előtt előkelő szerepet játszott a társaságban. Érthető tehát, hogy öngyilkossága nagy feltűnést keltett. Öngyilkosságáról most a következő részletes tudósítást kaptuk:

Szánthó Béla ezelőtt még hat évvel, mikor még főhadnagy volt, résztvett egy par. forcsavadászatban. A vadászatban lováról leesett s fején súlyosabb zúzódást szenvedett. Oly szerencsétlenek voltak ezek a sérülések, hogy örökös baj célrái lettek. A sérülés nyomán ugyanis felszívódás támadt, amely a gerincbe húzódtott le és gerincbántalmakat okozott. Azóta többé nem is lett egészséges.

Betegsége miatt nem végezhetett rendszeres szolgálatot s több ízben hosszabb szabadságot élvezett, így tavaly egész évben szabadságon volt. Az üdülés jól tett a beteg századosnak s szabadságidejének letelte után, ha nem is egészségesen, de jobb színben s jobb erőben tért vissza ezredébe s végezte a rendszeres szolgálatot. Mindent megpróbált, hogy betegsége felett diadalmaszkodjék, de nem sikerült. Az, hogy betegsége meg fogja akadályozni kötelessége teljesítésében, nagyon elkeserítette s buskomorra tette. Elkeseredését még növelte az is, hogy az ezred részt vesz a király-hadgyakorlaton s félt, hogy nem tud majd a gyakorlatozás alatt eleget tenni kötelezettségének.

Tisztársaiknak sötét gondolatairól sejtelműk sem volt. Tegnapelőtt déliben már sebesen volt a fegyver, melyet egyik fegyverkovácsától kért kölcsön s mellyel tettét elkövette.

A Szilgeti országút 15. szám alatt lévő lakásán négy óráját halántékon lökte magát és nyomban meghalt.

Képviselő és szerkesztő aférje.

Botrány egy városligeti kávéházban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 28.

Noha a parlamenti élet szünetel, a képviselő urak még sem pihennek. Ifj. *Madarász* József például Amerikában tartózkodik állítólag a kivándorlás ügyének tanulmányozására, a balpárti képviselők heves akcióra készülnek a kormány ellen, *Somogyi* Aladár pedig azzal szerez magának babérokat, hogy nyilvános helyen, előkelő közönség szemeláttára botrányt provokál és rutul összetűz egy lapszerkesztővel, aki véletlenül nem a képviselő ur szája-íze szerint ír. Majdnem verekedés támadt közöttük s csak mások beavatkozásának köszönhető, hogy a tettelegesség elmaradt.

Somogyi lovagias utra terelte a dolgot és párbajjal akarta az ügyet elintézni. A szociálista lapszerkesztő azonban kijelentette, hogy ő nem duellál, ha a képviselő ur sértve érzi magát, forduljon elégtételért a bírósághoz.

A kávéházi botrányról és fejleményeiről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

Somogyi Aladár dr., a törökszentmiklósi kerület országgyűlési képviselője tegnap este a városligeti Veingruber-kávéház terraszán ült egy nagyobb társasággal. A szomszéd asztalnál ült *Strasser* József a szociáldemokrata „Volksstimme” című lap szerkesztője több barátjával együtt. *Somogyi* már régebben haragudott a szerkesztőre, aki különösen az időtájt, amikor *Somogyi* négyezer egymásután volt kénytelen mandátumáról lemondani és magát új választásnak alávetni, állandóan támadta a képviselőt lapjában.

Amint egymáshoz közel ültek, *Strasser* felémelte székét és közelebb huzta az asztalhoz. Ekkoriban a szék véletlenül *Somogyi*hoz ütközött. A dühbe jött képviselő erre felugrott helyéről és hevesen meglokte *Strassert*. Ebből izgalmas s óváltás támadt, majd súlyos kölcsönös becstelenségek hangzottak el. Már-már tettelegességre került a sor, de a jelenlevők közbeléptek és megakadályozták a botrány folytatását.

Somogyi Aladár ma délelőtt *Hédeqvay* Lehel képviselő és *Komjáthy* Béla miniszteri titkár után provokálta *Strassert*, aki megbízottai gyanánt *Vágó* Bélát, a kávésszék szakszerveletének titkárát és *Gabnai* Istvánt, a fuvarozó munkások szakszerveletének elnökét nevezte meg. A két fél segédel ma délután a kereskedelmi minisztériumban találkoztak. *Somogyi* segédel lovagias elégtelést kértek, mire *Strasser* megbízottai a következő kijelentést tették:

— A mi felünk szociálista, nem lovag és nem polgár, tehát nem is párbajozik. Ha a képviselő ur sértve érzi magát, kereszen elégtelést a bíróságnál.

Somogyi segédel e nyilatkozat után természetesen nem tárgyaltak tovább és az affért felük részéről befejezettnek nyilvánították.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Párisi estély. Szombaton este tartják meg az utolsó pikáns előadást az Urániában. Orlási sikere van ennek a pazar összeállítású műsornak, mely csupa válogatott pikantériából áll. Pompás képek a rabszolgavásár. Bimulatos szép szobor utánzatok, forgó szalpadon.

Direktor és színész jelenete, mely szerződésel végződik és még számos ötletes tárgyú pikáns fölvetel. A nagyszerű vetített képek stíluszerűen emelik a párisi nívót. A szombati előadás is 10 órakor kezdődik.

* Német dragonyosok. Érdekes látványosságot nyújt az Uránia színház pompás katonai képe, mely német dragonyosoknak az Elbán való átkeléséről készült. Mindenkit érdekelnek a katonai látványosságok, melyek rendszerint mozgalmasak és szórakoztatók. Ez a kép lovasok vízi gyakorlatát mutatja be, ami egyike a legérdekesebb katonai manővereknek. Az Uránia új műsora telve van érdekességekkel és utolérhetetlen szórakozást nyújt a közönségnek.

Urinők – cselédruhában

Párisi estély az Urániában.

Csak férfiaknak!

Mára ugynevezett párisi estélyt, helyesebben férfi estélyt rendezett az aradi Uránia igazgató sága. Ebből természetesen önként következik, hogy a nézőteret zsúfolásig megtöltötték — a nők. Mert ha azt akarod, hogy valaminek nagy keletje legyen, akkor lásd el a „csak férfiak” nak felírtasú vignettákkal és másnap már milliomos leszel — a nők pénzéből. A Mozi leleményes igazgatója jól tudja, hogy a párisi rejtelmekre a férfiak nem nagyon kíváncsiak. Azoknak — ha éppen akarják — mindennap lehet részük, cselekvő részük egy kis párisi ízű pikantériában. Csak az erszényt kell megnyitni egy kislit és nyomban megnyílik a frivolitás birodalmának hetedik menyországa is, ami már azonos az ugynevezett „finom disznóság”-gal. A férfiak helyett most a hölgyek nyitották ki finom, szarvasbőrből készült erszényüket és tömegesen lepték el a Mozi nézőterét.

De ez nem úgy történt, mint ahogyan például a színházba, mondjuk a „Nincs-e valami elvámolni valója” előadására mennek. A férfi közönség nagyon kevés intelligensebb külsejű hölgyet láthatott a közönség soraiban. A nagy tollas kalapu, selyembluzos urnókat a tíz ujjukon megszámothattuk. Ezek jobbra a férjükhöz, vagy a barátjukkal jöttek el. Nagyobb volt azonban azok száma, akik cselédruhában, rongyos bluzban, kék karton szoknyában és kopott fejkendőben nézték végig az előadást. Ezek urnók voltak, de nem akarták, hogy felismerjék őket, hát kölcsönkérték a cselédjük kosztümjét. A szobaleányok ugyanis gyakran szokták igénybe venni az urnójuk távollétében azok selyemruháit, hát most emezek visszaadták a kölcsönt.

Az elmaszkírozott dámák közül azonban az élesebb szeműek gyorsan felismertek néhányat és hangosan mondták a férjük nevét. Ennek persze az lett az eredménye, hogy a másik sorban ülő férj, (aki azt hitte, hogy az ő asszonykaja otthon almodozik arról, amit most a Mozi-ban mutogatnak) egyszerre figyelni kezdett és fölismerte a feleségét, amikor a csillárok kigyulladtak. Azonban a nézőtérén ebből nem támadtak nagyobb skandalumok. Mert, telizik tudni, a Mozi nem való diszkrét természetű ügyek lebonyolítására. Arra való a családi otthon. Ott nyugodtan lehet skandalizálni. Azt legközelebb már törvénnyel védelmezik meg.

Apropo, kigyulladtak a csillárok! Óh, ezek a nappali világosságot árasztó villamos-csillárok! Milyen átkozottul indiszkréték. Amikor kigyulladtak, egyszerre csak kiderült, hogy az előadást nemcsak a rendőrség közegei, hanem egyéb aradi hatóságok képviselői is ellenőrzik. Képviselve volt a városi tanács, amely gazdasági szempontból ellenőrizte a produkciókat; ott láttuk a törvényszék ellenőreit, akik bizonyára a németországi büntetőtörvénykönyv 175. szakaszába ütköző cselekmények fölött akartak ítélkezni. Volt ott védőügyvéd is, hogy hathatós véde-

lemben részesítse a törvényszék által elítélendő vádlottat. Az orvosszakértők is megjelentek, mert a bűntörvényszék szempontból is meg kell vizsgálni. Hátha beszámíthatlan állapotban követte el a cselekményt, mint például Eulenburg herceg.

Na, de szerencsére nem volt szükség a bíróságok beavatkozására, mert a képek nem hágták át a btk. paragrafusait. Láttunk este duzzogó és reggel már békésen turbékoló fiatal part; bemutatták a legszebb asszonyregimentet, az új intézmény összes előnyével és hátrányaival. A három titkokkal is megismertettek bennünket. Ezek után az öreg *Abdul Hamid* szultánt föltétlenül agylágyult bácsinak kell tartanunk, ha felosztatja a háremét. A három titkoknál nem kevésbé izgatók a fürdőitkók, meg *Salome* tánc, *Ádám* és *Eva*. És a többi és a többi...

Nem akarjuk tovább folytatni, mert az Uránia igazgatósága esetleg kikérheti magának, hogy minden produkcióját mi mutassuk be. Különben se lehet azokat írásban reprodukálni. Azt meg kell nézni, mint ahogyan az elmaszkírozott urinők is megnézték. Az előadás 11 órakor véget ért. Akkor az álarcos dámák az izgalomtól kipirulva vetkőzték le a maszkjukat, hogy azokat fölcsereéljék — a maxjukkal.

Halott, aki él.

A főügyész tolvaja nem halt meg.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Egy héttel ezelőtt megható elégiákat zengettek az aradi lapok arról, hogy *Konsiczky* Géza volt városi díjnok, aki *Reicher* Károly városi főügyész kárára nagyobb lopást követett el, megmérgezte magát és így elkerülte a földi igazságszolgáltatás sújtó kezét. A lapok e híradása egyébként teljes jóhiszeműséggel történt, mert közleményük hivatalos iratokra támaszkodott. Most azonban kiderült, hogy a rossz utra tévedt fiatalembernek eszedágában sem volt meghalni, öngyilkosságot nem követett el és haláláról szóló mese csupán a fővárosi rendőrség felületessége következtében terjedt el.

Az aradi ügyészség tudvalevőleg a lopás után eljárást indított *Konsiczky* Géza ellen, akit azonban nem tartóztattak le, mert Budapesten állandó, bejelentett lakása volt. A nyomozó hatóság megkeresésére a budapesti törvényszék vizsgálóbírája kihallgatja a fiatalembert, aki a fővárosban állandó rendőri felügyelet alatt állott.

E hó tizenhetedikén az aradi ügyészség hivatalos értesítést kapott a budapesti főkapitányságtól, hogy *Konsiczky* Géza egy harmadrangu szállodában öngyilkosságot követett el és meghalt.

Szakolczay Lajos kir. ügyész, az aradi ügyészség vezetője erre átiratban értesítette *Reicher* Károly főügyészt, hogy az eljárást megszüntette, mert *Konsiczky* meghalt. Az átirat így hangzott:

11818
908. K. u.

Határozat.

Konsiczky Géza ellen a lopás büntette miatt folyt nyomozást a B. P. 101. § a s a Btk. 105. §-ának 1. pontja alapján megszüntettem.

Indokok: *Reicher* Károly sértett a miatt tett feljelentést *Konsiczky* Géza gyanúsított ellen, hogy az tőle Aradon, folyó évi június hó napjában betörés után 100 koronán felül értékű ékszert és készpénzt ellopotott.

Gyanúsított azonban a nyomozás során a beszerzett halotti anyakönyvi kivonat tanúsága szerint meghalt, amiért is a B. P. 101. § 1. s a Btk. 105. §-ának 1. pontja alapján a további nyomozást meg kellett szüntetni.

Arad, 1908. augusztus 18.

Szakolczay,
a kir. ügyészség vezetője.

A városi főügyész kénytelen volt az aradi ügyészség és a felsőbb hatalmak végzésében megnyugodni, hogy az ő hivatali íróasztalának tolvaja majd csak a másvilágon nyeri el méltó büntetését. Az aradi ügyészség azonban kötelességszerűleg újból a fővárosi rendőrséghez fordult és részletes felvilágosítást kért a fiatalember öngyilkosságának körülményeiről és erre nézve kérte Konsiczky édesanyjának kihallgatását is.

Ekkor szenzációs fordulat történt. A budapesti rendőrség az aradi ügyészséghez mentegelőző átiratot intézett, amelyben azt jelenti, hogy az ügyben *sajnálatos tévedés történt*. Az ügyészség megkeresése értelmében ugyanis beidézték Konsiczky anyját és kiakarták halgatni fia öngyilkosságának okai felől. Az asszony nagyot nézett a rendőrtiszt kérdésére és kijelentette, hogy fiának semmi baja sincsen, ma is nála lakik és semmiféle öngyilkosságot nem követett el.

A fővárosi rendőrség természetesen sietett hibáját reparálni s tévedéséről az aradi ügyészséget értesíteni s nagy vizsgálat indult meg, miképen történhetett a fatális tévedés. Kiderült azután, hogy a szállóban holtan talált fiatalember neve feltűnően hasonlított Konsiczky Géza nevéhez és az a rendőr, aki az öngyilkosság helyszínén megjelent, Konsiczky néven vette fel a jegyzőkönyvet. A főkapitányságon azon hiszemben, hogy az öngyilkos az aradi Konsiczky Gézával azonos, a halottat a törvénytörési orvostani intézetbe szállíttatta, az aradi ügyészséget pedig értesítette, hogy Konsiczky Géza meghalt.

Most, hogy a budapesti rendőrség felületessége így beigazolást nyert és kiderült, hogy a tolvaj fiatalember él, az ügyészség az eljárást természetesen újból folyamatba tette és Szakolczay Lajos kir. ügyész már el is készítette a vádiratát, amelyben lopás büntette miatt emel vádat Konsiczky Géza ellen.

HIREK.

HATVANEZER KORONA.

Ekkorra összeg hiányzik ahhoz, hogy Arad egy hatalmas ipartelep-pel gazdagodjék. A Westinghouse gyár ügyében összehívott értekezleten Papp Géza dr. bemutatta az eddigi részvényjegyzések eredményét s ebből kitűnik, hogy az előirányzott egymillió és egyszázezer koronából csupán hatvanezer korona hiányzik még, a többi együtt van részint Arad város jegyzése, részint pedig a Papp Géza dr. által gyűjtött aláírások folytán.

Annyit jelent ez, hogy az aradi automobil-gyár létesülése teljesen befejezettnek tekinthető. Azt a hiányzó

hatvanezer koronát ugyanis játszva kell összehozniuk azoknak, akik a kezdeményezés körül ezernyi akadályt küzdöttek le.

S ennél, az immár valóban jelentéktelennek mondató részvényjegyzésnél ott kell lenni mindama tényezőknél, melyektől Arad fejlődésének ügye joggal vár nemcsak támogatást, hanem áldozatot is. Meggyőződésünk, hogy első sorban Arad pénzintézetei vesznek részt az új, nagy ipartelep betelepítésének derék munkájában és jó példával mutatják az utat Arad vagyonosabb polgárainak. De ott kell látnunk az aláírók sorában közvetlen a pénzintézetek után Arad forgalmi vállalatait és a vagongyárat is, amelyeknek mindenképen érdeke, hogy városunkban egy automobil-gyár létesüljön.

Hiszen ipar-teremtésről ábrándozunk emberemlékezet óta s most ime csak a kezünket kell kinyújtani s Arad ipara mértőföldes léptekkel juthat előre fejlődés terén. Avagy valóban csak keseregni tudnánk, cselekedni nem?

— A trónörökös a román királyi családnál. Budapesti tudósítónk jelenti: A bécsi *Vaterland* című lap közlése szerint Ferenc Ferdinánd trónörökös az ősszel Bukarestbe utazik a román királyi család látogatására. Károly király és Erzsébet királyné ugyanis ismétlen meghívták a trónörökösöt. Az eddigi megállapodás szerint az utazás október ötödikén fog megtörténni.

— A választókerületek új beosztása. Beszterceből jelenti: Andrássy Gyula gróf belügy-minister, aki jelenleg tiszadobi birtokán nyáral, több erdélyi főispánt táviratban magához rendelt, hogy a választókerületek beosztásáról velük tanácskozzék. A főispánok a belügy-minister utasítására a nyár folyamán közigazgatási konferenciákat tartottak megyéikben a választókerületek tervbe vett új beosztása dolgában. Az ország többi részében a konferenciákat az ősszel tartják meg. Most egyelőre csak azok a főispánok referálnak a belügy-ministernak, akik már megárhozták a választókerületek új beosztására vonatkozó közlő-gazdálkodási értekezletet.

— Urhegyi Alajos bucsuzása. Urhegyi Alajos, a kiváló festő és az aradi állami tanítóképző jeles tanárát — amint megírtuk — Budapestre a VI. kerületi állami tanítóképzőhöz helyezték át. A távozó tanár és festő tiszteletére a Millenium különtermében társasvacsora volt, amely hangulattal és ötlettel teli megnyilatkozása volt a szeretőinek és a becsülésnek, amely Urhegyi Alajost Aradon körülvette. A társasvacsorán résztvettek az Aradi Képző és Iparművészeti társulat vezetősége, az aradi állami tanítóképző tanárai, továbbá Urhegyi Alajos számos tisztelője és barátja. A vacsorán Csánk Lajos, a képzőművészeti társulat alelnöke mondotta az első tisztelet, majd Láng Mihály tanítóképzői igazgató, Balla Frigyes, Széllősi István, Kovács Vince, Adamik dr. és Pász Henrik dr. mondtak áldomást az ünnepekre, melyekre Urhegyi válaszolt. A társasvacsorára számos üdvözlő levél és távirat érkezett azok részéről, akik nem jöhettek el. A vacsorán megjelentek kedves és izléses kivitelű emléket kaptak Urhegyi arcképével, melyet Weiss Hugó, a képzőművészeti társulat buzgó tagja ajánlott az ünnepelőknek.

— Papp Géza Aradon. A régi politikai világnak, amely csak remeteiben és a Mikszáth visszaemlékezéseiben átsűrődő melabus humorban él, egy ismert nevű, érdekes embere járt ma Aradon és volt egy komoly ügynek a középpontja: Papp Géza. Felületes emberek, akik politikai tapasztalataikat csak a karrikatúrákból és a parlamenti karcolatokból szerzik: annyit tudnak róla, hogy a régi parlamentnek ő volt a legkisebb embere. Már tudniillik a legalacsonyabb termetű. Alig is nevezték másképp, mint: Papp Gézácska, Babszem Géza, — és efélek. Való az is, hogy amikor először szóra állott a régi Sándor-utcai házban, a háta mögött levők azt kiáltották:

— Álljon föl! Álljon föl!

Papp Géza erre azt, az akkor még új módot alkalmazta, hogy — leült. Ebből láthatták, hogy az előbb állott. Máskor (azzal rágalmazták) több törvénykönyvet tett a lába alá, hogy a padokból kilássék. A sok tréfa mellett azonban ott volt a valóság, hogy Papp Gézának mindjárt az első speech e nagy tekintélyt szerzett és egyik legértékesebb embere lett a Tisza Kálmán gárdájának. Ez az utóbbi elnevezés hol dicséret volt, hol gunyszó lett belőle, — amíg azután a mai politikusok cselekvései és tehetsége mellé állítva, a legnagyobb magasztalás lett belőle. Papp Géza is abból a részből való ennek a gárdának, amelyet nemzet ellen való vétkek a visszavonultságra hagyni. Papp Géza, a legszeretettelőbb örmény-arc viselője most semmi egyéb, mint Torontálmegye nagybirtokosa. A Westinghouse-gyárnak megrekedt dolga hozta Aradra és szinte csodálni való, hogy a szavának roppant meggyőző képessége, érveinek súlya és előadásának bizalmat fakasztó ereje ma milyen nagy hatást keltett. Akik hallgatták, szinte gyönyörűségbe merültek s visszagondoltak a bemohosodott idők: a fakó régi parlamentre, az ősz generációra, Mikszáth Kálmánra és a kis termetével nagy emberré nőtt Papp Gézácskára, aki nélkül nem teljes a letűnt szabadelvű korszaknak színes mozaikja...

— A banjalukai elítéltek. A Szerbiai Rajcs Irja, hogy a banjalukai polgárság nyilvános értekezletet akart összehívni a végül, hogy az aradi, mőllerdorfi és terézienstadti börtönökben levő banjalukai elítélteknek szükségét szenvedő s részben nyomorban élő szerencsétlen családjaiknak segítségéről tanácskozzék. Az összejövetelt szabályszerűen bejelentették a hatóságoknak, mely azonban a gyűlés megtartását az utolsó percben megtiltotta.

— Házasság. Laufer József dr. fővárosi ügyvéd holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor köt házasságot Aradon az anyakönyvvizsgáló előtt May János tekintélyes aradi polgár és neje Warner Róza leányával, Katinkával.

— Lopás a postán. Szathmáry Mihály nyugalmazott Acsev. főmérnök ma délután a főpostán ezer koronát akart feladni. Kiallított a postautalványt s összehajta beletette az ezer koronást. Egy kis várakozás után átnyújtotta a rácson az utalványt a szolgálattevő tisztviselőnek. A tisztviselő átvette és nagy volt Szathmáry meglepetése, mikor az a pénzt kérte.

— Hiszen benne van a postautalványban! — mondotta.

— Itt kérem nincsen pénz, — felelte a tisztviselő és csakugyan kitűnt, hogy a rácslőtől nagy tologásban valaki az utalványból

kilop a az eszterkoronás'. A rendőrség keresi a vakmerő tetteit.

— **Kilencszeres gyilkosság miatt letartóztatott polgármester.** Madridból jelentik: Doktor *Tortas* Agostinót, *Alarcon* város polgármesterét letartóztatták, mert *kilencszeres gyilkosságot* bizonyítottak rá. Első két áldozata egyik sógora és sógornője volt. Amikor egy izben mindketten nála ebédeltek s ebéd után lefeküdtek szundikálni, a polgármester az összes gázcsapokat kinyitotta és az ajtót rájuk zárta. Egy fiatal szép masamódleányon kéjgyilkosságot követett el. Ezt a gyilkosságot azonban észrevette a háziura, mire a polgármester ezt is meghívta ebédre s amikor a vendég az ebédlő küszöbét átlépte, egy vasdarabbal úgy fejbe vágta, hogy eszméletét veszítette, azután pedig a szerencsétlen ember fejébe egy hatalmas vasszőget vert. A meggyilkolt emberek holttestét rendesen feldarabolta és testrészeit a közeli folyóba dobta.

— **Utascsempészség egy Cunard hajón.** Fluméből táviratozzák: A „*Slavonia*” Cunard-gőzös parancsnokának főjelentésére a csendőrség letartóztatta a hajó III. osztályú főpincéjét, *Barabás Bóla*t, aki a hajó júniusban történt elindulásakor *Schreiber* hajópincér segítségével *Vukov Máté* és *Lokcevicz Dusan* kivándorlókat a hajó raktárában eldugta és öltük 70—70 koronát kapott, anélkül, hogy átsempészték. A newyorki kikötő előtt felfedezték az elrejtett két utast, *Barabást* velük együtt a hajóbörtönbe zárták és visszaérkezve, átadták a flumai rendőrségnek. *Schreiber* nyomban megszökött. A letartóztatottak felelősek az ügyészéghoz, amely ma dönt az ellenük vezetett vizsgálat ügyében.

— **Ékszerlopás a rendelőben.** Su'yosan károsított meg tegnap egy aradi urasszonyt egy ügyes tolvaj. A károsult *Kalmár József* műszerész felesége, aki tegnap reggel felment *Szekely Károly* dr. fogorvosnak a *Szántay* palotában levő műtermébe. Az orvostól kijövet, a rendelő szobába ment, ahol, míg a tükör előtt feltette kalapját, a kezében levő ridikült egy kis asztalára tette. Othon észrevette, hogy ridikültjét, melyben 2700 korona dru ékszer volt, az orvosi rendelőben hagyta. Először a fogorvos lakására, de a ridikült már nem találta. Azonnal feljelentést tett a rendőrségen, de az ékszerek mindaddig nem kerültek meg.

— **Az aliensteini dráma.** *Berlinből* táviratozzák: *Aliensteintől* jelentik: *Schönbeck* örögnagy, az aliensteini tituli dráma főszereplőjének a pere küszöbön áll. *Schönbeckné*, kit egy tébolydában kezelnek, már a javulás útján van és valószínűleg már legközelebb mint gyógyult elmebeteg elbocsájtják a tébolydából, mire az ügyész meg haladéktalanul megteszi ellene a vádlóírányt gyújtogatás és férje meggyilkolásában való bűnrészeség miatt.

— **Szélhámosság Aradon.** A makói rendőrség megkereste az aradi rendőrséget, hogy nyomozzon ki két, minden valószínűség szerint Aradon tartózkodó szélhámossá, akik egy makói urasszonyt jelentékenyen megkárosítottak. *Gabos Gyuláné*hoz ugyanis tegnapelőtt beállított két uriasan öltözött férfit, akik *Wein Károly* késmárki szövőgyáros utazónak mondták magukat. *Sirva* panaszkodtak az asszonynak balsorsukról s elmondották, hogy Aradon hamiskártyások kifosztották őket és hogy egy nagyobb küldeményt várnak a gyártól *Makóra*, s ha azt nem váltják ki, elcsapja őket a gyáros. Az asszony megsejnalta a panaszkodókat s amikor azok a náluk levő három vég vászon fejében kétszáznegyven korona kölcsönt kértek, hisse-

kenyen teljesítette kérésüket. A két ember ekkor elment a városból, az asszony pedig megtudta, hogy a nála hagyott három vég vászon alig ér hármat-koronát. A makói rendőrség megállapította, hogy az elűntek nem utazók, hanem a makói és aradi rendőrségtől jól ismert hamiskártyások és szélhámosság, akik a múlt hónapban Somogy megye elispánját is becsapták, Aradon pedig a makói mesével több helyen manipuláltak. Az aradi rendőrség a személyleírások alapján Aradon keresi a tetteiket s azt hiszi, hogy sikerülni is fog letartóztatni őket.

— **Halálos robbanás.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: Ma délután öt óra tájban a *Kossuth Lajos*-utcában óriási robbanás történt. *Görög István* üvegkereskedő házában egy benzintartály felrobbant s a közzeiben foglalatostkodó munkások közül hat embert halálosan megsebesített. Az alkalmazottak állítása szerint egy idegen ember vastartályban benzint, vagy acetilént vitt a ház hátsó lépcsőjén az első emeletre s valószínűleg megbotlott és a tartályt elejtette, mire a benne levő folyadék hirtelen dördüléssel felrobbant. A robbanás ereje oly nagy volt, hogy az üvegkereskedő udvari raktárának három vasajtóját bedöntötte, az ott felhalmozott tükör és egyéb üvegárukat összezúzta. A raktárban dolgozó munkásokat, akik a robbanás következtében életveszélyesen megsebesültek, a mentők a Rókus-kórházba szállították.

Késő éjjel jelentik: A robbanásnak három halottja van. *Kreis Péter*, akiről megállapították, hogy ő vitte fel a benzinnel telt palackot az emeletre, *Sinlek Károly* lakatossegéd és *Gál István*né, *Görög* házában házmesternője, aki *Kreis*nek az utat mutatta, hogy hova vigye a benzint. Kivülök a katasztrófának négy súlyosan és három könnyebben sebesültje van, akik a kórházban történt kihallgatásuk alkalmával mindnyájan azt mondták, hogy a szerencsétlenséget *Kreis gondatlansága idézte elő*.

— **A házbeomlás áldozata.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: A *Rák-utcában* tegnap történt katasztrófa dolgában, amelynél egy állvány leszakadása következtében öt munkás súlyos sérüléseket szenvedett, megállapították, hogy a betonvállalkozókat is bűnös mulasztás terheli, amennyiben megcselelték a harmadik emelet mennyezetét, miselőtt az erre vonatkozó terveket beterjesztették volna az illetékes ellenőrző közegeknek. A megsebesült öt munkás halálán van. A vizsgálóbíró a katasztrófa közvetlen okáról csak annyit tud felderíteni, hogy a beton-boltozatok nem bírták el a rájuk hárított terhet. A sebesültek egyike, *Fehér György* ma délután a *Szent-János* kórházban meghalt.

— **Nyilatkozat.** A következő sorok közlésére kérték fő bennünket: A vasárnapi aradi lapok nagyrésze súlyos rágalmakkal telt cikket közölt, világosan reám magyarázhatólag. Anélkül, hogy részletes történetét akarnám elmesélni a közölt esetnek, kijelentem, hogy a fölölem elhangzott vádak *valótlanak*. A kérdéses *edlőt Kósa Gyula budapesti lakos* (Nap utca 3. sz.) *hamisította*, közös barátunk, *Altó Károly* nevére. Nagyvárad, 1908. évi augusztus hó 25 én. *Rátkay Gyula*.

— **Koch szabászati tanfolyama.** Annyit hallottunk már *Koch* szabásztanár tanfolyamáról és szabási rendszerének ügyes és kitűnő használhatóságáról, hogy felkerestük személyesen a tanfolyamot a tanítási idő alatt. Igazán meglepett bennünket nemcsak a könnyen elsajátítható módszer, de *Koch* érthető és világ-

gos magyarázata is, melylyel a női ruhaszabást gyorsan és teljes alaposággal sajátíttatja el minden növendékével. Nem reklámnak itjuk *Koch* vállalkozásáról ez elismerő sorokat, de tekintve azt a derék dolgot célzó működését, mely a női ruhaszabás tudásának minél nagyobb körben való terjedését célozza és ez által a nőket otthoni munkálatok elvégzésére és így pénzmegtakarításra sarkent, nem térhetünk ki az elől, hogy *Koch* szabásztanárnak elismerésünket ne nyilvánítsuk. A tanfolyamot nemcsak a varrást hivatászerűen űző polgárcsaládok leányai látogatják, de városunk önkölő hölgyei és leányai is, kik előttünk is a legnagyobb elismeréssel szólottak ez ügyes tanfolyamjáról *Koch*nak. Szívessegét véltük teljesíteni a közönségnek, hogy ajánljuk *Koch* tanfolyamát pártolásra.

— **A köpenicki kapitány aradi útja.** Megírtuk ma, hogy *Rónai János*, a Központi-szálló tulajdonosa *Budapestről* Vigt kapitány aláírásával táviratot kapott, amelyben a díkicskíráy bejelent, hogy ma reggel Aradra érkezik. *Rónai* nem tudta, vajon komoly dolog-e ez, vagy csak valaki megtréfálja a sürgőnyvel. Ma reggel megbízott valakit azzal, hogy szimatolja ki a vasutnál, nem érkezett-e meg a híres szuster. Voigt nem jött meg ma reggel, de egyáltalában nem is jön Aradra, mert már *Párisban* van. *Rónai* most már meggyőződött róla, hogy a tegnapi sürgőnyt a kávéház közönség mulattatására adatta föl *Budapestben* egyik aradi ismerőse. Amint még mindig sokkal jobbnak találta, mintha a köpenicki kapitány csakugyan szerencsétlenné volna a szállodáját.

— **Modern színpad a Központi-szállóban.** Ma szombaton tartja utolsó előtti előadását *Roland* mester és társulata. Holnap, vasárnap délután négy órakor gyermekelőadás lesz válogatott műsorral. Vasárnap este bucsuzik az egész társulat és maga *Roland* is.

— **Új végrehajtási törvény.** Tegnap jelent meg a „*Hivatalos Lapban*” a végrehajtási novella, mely 1908 szeptember hó 9 én egész terjedelmében hatályba lép. A régi követelések a novella szerint a novellának a hivatalos lapban történt közlése után 30 nap alatt, vagyis szeptember hó 26 ig jelentendők be a végrehajtás foganatosítására illetékes járásbírósnál, mert különben figyelembe nem vétetnek s ezen követelések a régi törvény előnyös elbírálásában nem részesülnek. Érdekében áll tehát mindenkinek, hogy ezen követeléseket mihamarabb jelentse be. A bejelentésnek megfelelő nyomtatványok, az ehhez tartozó bírói értesítések, a végrehajtási törvényben megkívánt egyéb formulák, valamint az összes ügyvédi nyomtatványok kitűnő minőségben és olcsón kaphatók *Weiss és Klein* könyv és papírzetében Aradon.

— **A végrehajtási novella átmeneti ideje.** A végrehajtási novella életbe lépésétől, különösen az átmeneti időre vonatkozó előzetes bejelentéseknél követendő eljárásról az *Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés* tagjai számára részletes ismertetést készített. E tájékoztató ismertetést az O. M. K. E. aradi kerületének tagjai díjtalanul kaphatják meg *Faragó Rezső* kerületi titkártól.

— **Mindazon hölgyek** akik jól és kitűnően az angol, francia és mindenféle divatu női ruhaszabászatot megtanulni óhajtják, el ne mulasszák mihamarabb az aradi ipartestületben beíratkozni. Tándij személyenként 12 korona, melyből beíratáskor 2 korona és a 10 korona akkor fizetendő, ha meggyőződött szabásom célszerűségéről. A főtanítás kezdődik hétfő délután 3 órakor és tart 5 óráig naponta (szombat és vasárnap kivételével). Az esti tanfolyam kezdete hétfő este 8 órakor és tart naponta 10 óráig. Fél árban. Szíves látogatást kér *Koch I.* az „*Európa*” szabás főtanítója. Levél cím az Aradi Ipari testület.

— **Amateur fényképezésnek!** Általánosan ismert kitűnő szalon- és uti-fényképezési készülékek, felülmúlhatatlan minőségű pillanat kézi apparátusok, valamint mindenféle fényképezési cikkek *Moll A.* cégnél (*Bécs, Tuchlauben 9., cs. és kir. udvari szállító*) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854-ben. Kíváncsra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— **Molypusztító és rovarpor** legjobb minőségben *Vojtek és Weisznál* Aradon. 191

SPORT.

+ Országos atletikai viadal Aradon. Hazánk sportköreinek élénk érdeklődése irányul az Aradi Athletikai Club szeptember 8-iki országos atletikai viadala elé, melynek keretében kerül döntés alá a Magyar Athletikai Szövetség megbízásából Magyarország 30 kilométeres távgyaloglói bajnoksága. Az atletikai viadal, melyen előre láthatólag hazánk legjelesebb athletái vesznek részt, a következő versenyszámokból áll: 100 yardos síkfutás. 220 yardos síkfutás (handicap). $\frac{1}{4}$ angol mérföld futás. $\frac{1}{4}$ angol mérföld futás. 600 méteres stízfutás. Súlydobás. Diszkoszvetés. Gerelyvetés. Magas ugrás ötös csapatverseny és külön egyéni. Rúdugrás (handicap) Távolugrás. Nevezési határidő szeptember 8-ika. Nevezések Relsinger Béla sportintézetéhez (Kazinczy utcai iskola) intézendők.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Párbajozó világbajnok. Budapestről jelentik: Érdekes lovagias ügy epilogusa játszódott ma le a budapesti büntetőtorvényszék előtt. Párviadal vétségével vádoltan állott a bíróság előtt Fuchs Jenő dr., a vívás olimpiai világbajnoka és Dombóváry Géza dr. ügyvéd. A múlt év júniusában mindketten segédkeztek egy párbajnál, amely alkalommal összeszólkostak azon a kérdésen, hogy szabad-e keztyűben párbajozni. Az egyik fél ugyanis keztyűben fogott kardot, ami ellen Dombóváry, a másik fél segédje élénken tiltakozott. Fuchs Jenő erre kijelentette, hogy megbízza nem fogja levetni a keztyűt.

— Akkor én lathagom önöket — mondta Dombóváry.

— Tessék! — válaszolta Fuchs Jenő.

A „tessék” szót sértőnek minősítette Dombóváry és elégtételt kért Fuchs Jenőtől. Az ártatlan ügyből kardpárbaj lett, amelyet 1907. június 22-én a Rákosi féle vívóteremben vívtak meg. A föltételek voltak: könnyű kard, teljes bandázs, szúrás kizárásával harc képtelenségig. A párbajban Dombóváry néhány nap alatt gyógyuló, könnyű sérülést szenvedett a homlokán. Miadketőjük ellen megindították az eljárást párviadal vétsége miatt. Ma tárgyalta az ügyet dr. Mikucz bíró tanácsa, amely Fuchs Jenőt három, Dombóváry Gézát pedig két napl államfogházra ítélte. A felek megnyugodtak, de dr. Aczél kir. ügyész súlyosbíttatásért felelősséget.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 28.

Az időjárás illetőleg azt jelenthetjük, hogy az utólag beállott meleg nem esik kedvező megítélés alá. Ugy a melegebből, mint az esőből elég lenne.

A gabonaárak irányzata csendes. Az árak csekély eltéréssel változatlanok.

A mai piacon elkelet:

8000 mm. buza 10'80—

400 mm. rozs 8'40—

— mm. árpa 7'—

— mm. zab 6'60—

— mm. tengeri 7'40—

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti ár- és értéktáza.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 28.

Amerika $\frac{1}{4}$ -el olcsóbb. Néhány ezer mm. 5 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprilisra . . .	11.36—11.37	11.37—11.38
Buza októberre . . .	11.03—11.04	11.05—11.06
Zab októberre . . .	7.94—7.95	8.05—8.06
Ros októberre . . .	9.21—9.22	9.27—9.28
Tengeri májusra . . .	7.22—7.23	7.25—7.26

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény . . .	630 25
Magyar hitelrészvény . . .	740 50

Budapest-kőbányai sortéskereskedelem.

— Augusztus 28. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; középső páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 130—131 fillérig; fiatal középső páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 131—132 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 135—137 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; középső páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 246 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Augusztus hó 25. napján volt készlet 38,412 darab, augusztus 26. napján főlhajtatott 119 darab, augusztus 26. napján elszállított 286 darab augusztus 27. napjára maradt készletben 38,145 darab. A hízóli sortés üzlet irányzata: nyugodt

Iskolai könyvek

használtak is.

legjobban beszerezhetők az összes helybeli és vidéki iskolák tanulói részére 2761

Ingusz I. és Fia

könyv és iskolaszerek kereskedésében

Arad, Weitzer J.-utca.

— TELEFON 517. —

Előjegyzések használt könyvekre már most elfogadtatnak.

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 28. —

Fehér Kereszt szálloda. Hirsch Mór utazó Bécs. — Teibl Rezső utazó Bécs. — Kemény Mór utazó Budapest. — Pap József magánzó Szeged. — Viola Gergely utazó Budapest. — Tovrai Ferenc magánzó Budapest. — Máday Béla kereskedő Budapest. — Höhn Henrik utazó Budapest

Központi szálloda. Slasszer Lázár kereskedő Battonya. — Schneider Bernát utazó Berlin. — Berger Ignác utazó Bécs. — Valler Samu utazó Brunn. — Garai Pál utazó Budapest. — Kálmán Ignác utazó Budapest. — Groszmann Jakab utazó Budapest. — Somogyi Pál gazdálkodó Budapest. — Süfler Ferenc mészáros Elek. — Kelemen Ignác tanár Budapest. — Hajnóczi Iván tanár Késmárk.

Vass szálloda. Kádár Fülöp utazó Budapest. — Telcs Izidor utazó Budapest. — Demeter András kereskedő Budapest. — Kuant Hermann utazó Pozsony. — Peila Jenő tanár Udvarhely. — Lekly Gyula igazgató Kassa. — Roth Vilmos utazó Budapest. — Deneberg József utazó Budapest. — Deutsch János utazó Szeged.

Pannonia szálloda. Kun Ignác kereskedő Bányász. — Veszely Péter építész Brád. — Watl Zoltán raktárfőnök T.-Sz. András. — Gaál Emil utazó Rimaszombat. — Kelnér György állatorvos Arad. — Hulner Róza szakácsné Szemlak.

Szeptember 6-ikán

lesz megtartva az aradi könyvnyomdászok szüreti mulatsága a városliget összes helyiségeiben.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Nagy párisi estély.

Műsor 1908. augusztus hó 29-én, szombaton:

1. Az ügyetlen bűvész. Bohózat. — 2. Kormányozható lég-hajó. Szenzáció. — 3. Mikor a zene örjít. Kacagtató. — 4. Falusi tanítónő. Szenzáció. — 5. Az ifu hat érzéke. Életkép. — 6. A ravasz fiú. Bohózat. — 7. Német drago-nyos ezred átkelése az Elbán. Látványosság. — 8. Ma-non Lescaut. Dráma.

Minden előadás alatt katonasene játszik. — Cukrársza.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Este 10 órakor

Nagy párisi estély,

Kizárólag felnőtteknek.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTER.

Tanfy Ida

zongora tanítónő, tanítványai az órák beosztása végett

folyó hó 27-től

lakásán találhatják délután 3-tól 5 óráig,

Atilla-tér 4. sz. 2935

Lähne-féle

tan- és nevelőintézet

SOPRON.

Fennáll 55 év óta.

Teljes VIII. oszt. nyilvánossági joggal bíró főgimnáziummal, elemi iskolával és IV. oszt. reáliskolával.

Államérvényes bizonyítványokat állít ki és érettségi joggal bír.

Egyéni nevelés és tanítás. Gondos felügyelet. Önállóságra és öntevékenységre való szoktatás. Idegen nyelvek és sport gyakorlása. Minden felvilágosítással szívesen szolgál az

2834

igazgatóság.

Ügyes férfi

hasznosított foglalkozáshoz juthat ha világhírű takarmánymészünket és trágyáinkat gazdákknak és vízszontelárusítóknak eladja. Alkalmas mellékkeresetnek is.

D. HARDUNG és TÁRSA vegyészeti gyára, Aussig-Schönbrunnen. Levelezés német. 5799

Rövid ideig maradék elárúsítás Leichner és Fleischer
a posztógyári raktárban Arad, Szabadság-tér 17. sz. 791
Fiuk részére igen ajánlatos

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

Kitűnő hatású vese- és hólyagbajoknál.
Szénsavdus, kellemes, savanykás ízű, vasmentesített,
rendkívül üdítő asztali viz.
Üdit, gyógyít! 5881 Orvosilag ajánlva.
Ivógyógyódmra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:
Muschong buziási gyógyfürdő Igazgatósága Buziásfürdőn
Főraktár: STAUDT MIKLÓS, Arad, Bócsa Béni-tér 22. Telefon 654. — Kapható minden fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Az aradi vértanúk története értékes és érdekes adatokkal:

Hamvay Ödön

Az aradi tizenhárom.

Arad díszes kiállításban, sok képpel 4 kor.,
csinos vászonkötésben 6 korona.

Szabadságharcunk legvittebb tábornokának élettörténete és szemelvények nevéhez intézett leveleiből:

Hamvay Ödön

Damjanich János

Arad nagyon csinos kiállításban 2 korona, vászonba kötve 4 korona.

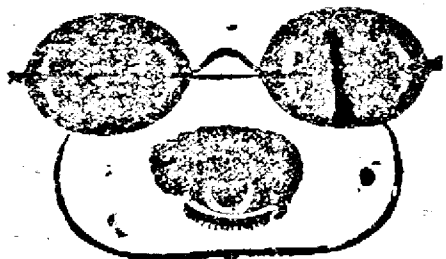
Kapható a pénz előzetes beküldése ellenében vagy utánvétellel a Budapesti Hírlap könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. József-körút 5. szám) és minden hazai könyvesboltban.

Előrendő látsszerész üzlet.

DICK SAMU

Órák és látsszerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jóállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látsszeréket a legkülönbözőbb kiállításban, legfinomabb lorgnettek, orrcsipek és szemüvegek arany, ezüst, nickel és tokenécska csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

**Nagymennyiségű
plé-pánt és maculatura
jutányos áron
eladó.**

Bővebbet a kiadóhivatalban.

341-1908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a külvárosi utaknak 1175 köbméternyi területen leendő megkavicsolásának elvállalása iránt folyó évi augusztus hó 31-én d. e. 10 órakor árlejtést tart a városháza földszinti kistermében.

Kikialtási ár köbméterenkint 3 korona 20 fillér.

A kavicsolandó utak a következők: Választó, Demeter, Nagy Sándor, Kosár, Csutora, Kapa, Borona, Kasza, Sarló, György, Mihály, Schweidel József, Török Ignác és Ségába vezető utcák.

Bánatpénzül leteendő a kikialtási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénzárba.

Az árlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a 104. sz. szobában az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1908. évi augusztus 23-án tartott üléséből.

Gazdasági szék.

Uj üzlet!

Szabott árák!

Uj üzlet!

Lányi Marcell

cipőkülönlegességi raktára,

a világhírű „Kobrak” cipőgyár gyártmányainak egyedelárusítója

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Ajánlja

férfi-, női- és gyermekcipő-különlegességekkel

dusan felszerelt raktárát.

Idényszerű cipőkülönlegességek állandóan és minden kivitelben raktáron vannak.

Vidéki megrendelések a legpontosabban lesznek szállítva.

967

Uj üzlet!

Szabott árák!

Uj üzlet!

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K I N E K

ismerettség híján

házaslátra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
lapánra,
gazdatisztára,
tulcsárára,
vígcsalósra,
karlócsára.kulcsárára,
gazdaságnőre,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

A K I

eladni kíván

autort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
szabonát.üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A K I

szándékot vétel vagy bérbevételei céljából keresi.

A K I

amely állást betöltetni kíván: legbiztosabban értesít, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetési

rovatát használja.

Magányos

Idősb urnőhöz társalgónő kerestetik. Közelebbet Salacz-utca 5/a. alatt tudakolhatni özv. Basch Lipótnénál. 2850

Egy butorozott utcai szoba

külön bejárattal, zongora használatlalt azonnal kiadó. Eötvös-utca 1. szám., I-ső emelet. 2847

Azonnal kiadó

egy 2 szobából álló garcon lakás, mely irodának is alkalmas. Cim: Andrássy-tér 16. 2830

Eladó üzlet.

Sarak üzlet vegyeskereskedés, dohányáruda, erős, zárt edényekben italméréssel, a legforgalmasabb vasuti utcában, más vállalat miatt kedvező feltételek mellett azonnal átadó. Facset, Grimm Testvérek. 2837

Még használatlan

új fürdőkád, azonnal eladó. Megtekinthető Boros Béni-tér 11., Nádor-utca sarkán. 2846

Használt

iskolakönyvek az összes intézetek számára legjobban beszerezhetők Ingusz I és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Intelligens

iskolás leánykák, uricsaládnál teljes ellátásra elfogadtatnak. A háznál zongorahasználat is Cim a kiadóban.

Vidéki

fogyasztási szövetkezet keres kereskedő segédet románul is beszélők előnyben részesülnek. Cim a kiadóban. 2776

Megvételre keresek

lehetőleg a belváros közelében kerttel egy házat. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Házvétel” jelleg alatt.

Érdéket vásárol

az Aradi nyomda részvénytársaság. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába küldendők.

RADICS SÁNDOR

könyvkereskedő

Kolozsvár, Szentegyház-utca 1. szám.

Könyveket és könyvtárakat magas árban vesz és fél árért ad.

MEGJELENT:

DANTE: PURGATORIUM

Ára fűzve 3 kor. Diszkótásban 4 kor.

4648 és 4654—1908. tkvi sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A világozi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Victoria takarékos és hitel intézet r. t., Muszka Gábor öszenantannai, Rauchbauer Ferenc újszantannai és Dr. Pop C István aradi lakosok végrehajtatóknak, Nagy Pável öszenantannai lakos végrehajtást szenvedő elleni 820 kor., 54 korona 68 fillér, 80 kor. és 100 kor. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, (a világozi kir. járásbíró) területén lévő, Öszenantanna községben fekvő, az öszenantannai 1883. sz. tkvi. A. + 2. sor 880 hrsz. beltelkes házra 908 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1908 évi szeptember hó 30 ik napjának d. e. 9 órájkor Öszenantanna községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becslésének 10%-át, vagyis 90 korona 80 fillért, készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelzett óvadékképes érték papírban a kiküldött kezéhez

letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Világos, 1908. évi június hó 27 napján..

Povolni,
k. r. bíró.

2554

1198—1908. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757—408/1884. számú szabályrendelet 5. §-a értelmében felhívom a ház- és telektulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az aszfalt burkolattal ellátott gyalogutakat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutakat este 7 és 8 óra között meglocsolni, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigorúan büntetetté válnak.

Arad, 1908. évi május hó 15.

Sarlót,
főkapitány.MOLL-FÉLE
SOS-BORSZESZ

Csak, akkor valódi ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-POR

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testtálmak, gyomorgörös és gyomorhív, rögzített székrekedés, máj tálmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles hátszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyíttetnek.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyeszipar. gyermekek és felnőttek okszertü bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.90 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5943

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott köztelményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerésztárában.

Maradékok: cérna vászon, pamut vászon, chifon rendkívül olcsón.

Őszi idényre megérkeztek!

Legujabb costum kelmék, szines és feketében.

Franczia és angol ruha szövetekben.

Pongyolák és blousok, remek ujdonságok nagy választékban.

Olcsó árak!

Rosenblüh H. és Társa

Szabadság-tér.

Nagy és kisebb nyírott szőnyeg Ocassió ár!